

COMMISSIE VAN DE EUROPESE GEMEENSCHAPPEN

Brussel, 10.12.1997
COM(97) 628 def.

97/0359(COD)

Voorstel voor een
RICHTLIJN VAN HET EUROPEES PARLEMENT EN DE RAAD

betreffende de harmonisatie van bepaalde aspecten van
het auteursrecht en de naburige rechten in de informatiemaatschappij

---

(door de Commissie ingediend)

TOELICHTING

Inleiding

1. Met deze richtlijn wordt ernaar gestreefd een geharmoniseerd en bruikbaar rechtskader in te voeren voor het auteursrecht en de naburige rechten in de informatiemaatschappij. De richtlijn past en vult het bestaande kader aan teneinde de goede werking van de interne markt te garanderen en een gunstig klimaat tot stand te brengen waarin creativiteit en innoverende activiteiten in de Gemeenschap worden beschermd en gestimuleerd.
2. De Commissie heeft de bescherming van intellectuele eigendom onderkend als een cruciale kwestie gezien de belangrijke rol die creatieve inhoud en innovatie zullen spelen in de toekomstige ontwikkeling van de informatiemaatschappij¹. Het Groenboek² van 19 juli 1995 spitste het debat toe op de uitdagingen welke op gebied van het auteursrecht en de naburige rechten uitgaan van de nieuwe technologieën. Ingevolge de publicatie ervan ontving de Commissie meer dan 350 schriftelijke reacties in de context van een op 8 en 9 januari 1996 te Brussel gehouden hoorzitting³ en van talrijke bilaterale contacten met alle belanghebbenden. De raadpleging werd besloten met een conferentie die door de Commissie werd gehouden van 2 tot 4 juni 1996 te Florence⁴.
3. De raadpleging bevestigde dat het bestaande communautaire kader inzake auteursrecht en naburige rechten van cruciaal belang zal zijn voor deze nieuwe technologische omgeving hoewel dit kader niet uitsluitend is toegesneden op de kenmerken van de informatiemaatschappij. Dit kader moet evenwel worden aangepast: alle categorieën rechthebbenden en hun tussenpersonen maakten zich immers zorgen over het nieuwe gebruik van beschermd materiaal op een wijze welke niet is toegestaan of voorzien in de bestaande wetgeving op dit gebied. De gebruikers en de investeerders willen eveneens weten welke auteursrechtelijke voorschriften zij zullen moeten naleven. Alle belanghebbenden benadrukten de behoefte aan bijkomende harmonisatie van het auteursrecht en de naburige rechten in het kader van de interne markt alsook de behoefte aan de aanpassing ervan aan de nieuwe uitdagingen op digitaliserings- en multimediegebied. Het Europees

---

¹ Zie het Actieplan van de Commissie "Europa op weg naar de informatiemaatschappij", COM(94)347 def. van 19 juli 1994 dat regelmatig is bijgewerkt en waarin de cruciale rol van intellectuele eigendomsrechten is benadrukt; zie eveneens het "Bangemann-verslag" inzake "Europa en de wereldwijde informatiemaatschappij - aanbevelingen van de Groep van prominenten op het gebied van de informatiemaatschappij aan de Europese Raad van Corfu van 26 mei 1994.

² "Auteursrecht en naburige rechten in de informatiemaatschappij", COM(95)382 def. van 19 juli 1995.

³ De hoorzitting ging over specifieke vragen inzake de exploitatie van rechten zoals behandeld in hoofdstuk 2, deel 3 van het Groenboek van 1995.

⁴ "Copyright and Related Rights on the Threshold of the 21st Century" georganiseerd door de Europese Commissie, DG XV, in samenwerking met de Italiaanse autoriteiten te Florence, Italië van 2 tot 4 juni 1996.

Parlement⁵ en een meerderheid van de lidstaten delen dit standpunt en hebben de Commissie aangemaand harmoniseringsmaatregelen te presenteren teneinde een samenhangend en gunstig klimaat te creëren ten behoeve van de creativiteit en de investeringen in het kader van de interne markt. In de mededeling van de Commissie⁶ van 1996 worden inzonderheid de resultaten van het overleg en de redenering toegelicht die aan de benadering ervan met name met betrekking tot de gekozen prioriteiten en actiemiddelen, ten grondslag ligt.

4. Er zijn maatregelen vereist op twee gebieden: in de eerste plaats moet via een harmonisatie van de rechtsbescherming door het auteursrecht en de naburige rechten aan te passen aan de nieuwe risico's en kansen gelijke voorwaarden worden gecreëerd op gebied van de auteursrechtelijke bescherming over de nationale grenzen heen zodat de interne markt eveneens werkelijkheid wordt voor nieuwe producten en diensten waarin intellectuele eigendom is vervat. In de tweede plaats moeten op technisch gebied doeltreffende systemen worden ontwikkeld die een elektronisch beheer en een elektronische beveiliging van rechten mogelijk maken. In de mededeling zijn vier punten onderkend ten aanzien waarvan onmiddellijk wetgevend optreden is vereist teneinde bestaande of potentiële belemmeringen van de handel tussen de lidstaten uit te schakelen: het reproductierecht, het recht van mededeling aan het publiek, rechtsbescherming van de integriteit van de technische systemen voor identificatie en beveiliging en het distributierecht, inclusief het beginsel van uitputting. Dit voorstel inzake de harmonisatie van bepaalde aspecten van het auteursrecht en de naburige rechten in de informatiemaatschappij werd dientengevolge aangekondigd in het werkprogramma van de Commissie voor 1997 alsook in het permanent actieprogramma inzake de informatiemaatschappij⁷. Het belang van wetgevende maatregelen op het gebied van de intellectuele eigendom werd eveneens benadrukt in de mededeling van de Commissie inzake "een Europees initiatief op het gebied van de elektronische handel"⁸.
5. Hoewel het voorstel het resultaat is van het interne-marktoverleg houdt het in zijn huidige vorm tevens nauw verband met internationale ontwikkelingen, voorzover het niet op deze ontwikkelingen is gebaseerd, aangezien de markten voor de exploitatie van beschermde werken en zaken steeds nauwer met elkaar verweven zijn, inzonderheid in de digitale omgeving van de informatiemaatschappij die grensoverschrijdend werkzaam is. Dergelijke normen zijn reeds ingevoerd via de twee nieuwe WIPO-Verdragen⁹, meer bepaald "het Verdrag inzake het

---

⁵ Zie inzonderheid de Resolutie betreffende het Groenboek inzake het auteursrecht en de naburige rechten in de informatiemaatschappij nr. A4-0255/96, goedgekeurd op 19 oktober 1996 (Verslag van de heer Barzanti); zie eveneens de resolutie betreffende de mededeling van de Commissie "Het vervolg op het Groenboek inzake het auteursrecht en de naburige rechten in de informatiemaatschappij", nr. A4-0297/97, goedgekeurd op 23 oktober 1997 (Verslag van de heer Barzanti).

⁶ Vervolg op het Groenboek inzake het auteursrecht en de naburige rechten in de informatiemaatschappij, COM(96)568 def. van 20 november 1996

⁷ COM(96)607 def. van 27 november 1996.

⁸ COM(97)157 def. van 16 april 1997.

⁹ Deze Verdragen zijn goedgekeurd door de Diplomatieke Conferentie over bepaalde vraagstukken inzake het auteursrecht en de naburige rechten op 20 december 1996 welke onder auspiciën van de WIPO was bijeengekomen te Genève.

auteursrecht” en het “Verdrag inzake uitvoeringen en fonogrammen”, welke respectievelijk betrekking hebben op de bescherming van auteurs en de bescherming van uitvoerende kunstenaars en producenten van fonogrammen. Deze verdragen behelzen een aanzienlijke bijwerking van de internationale bescherming van het auteursrecht en de naburige rechten en omvatten maatregelen welke betrekking hebben op de “digitale agenda”, alsook een verbetering van de middelen om piraterij wereldwijd te bestrijden. Deze richtlijn zal tevens een aantal van deze nieuwe internationale verplichtingen ten uitvoer leggen.

HOOFDSTUK 1: DE ECONOMISCHE, SOCIALE EN CULTURELE DIMENSIE VAN DE MARKT VAN AUTEURSRECHTELIJK BESCHERMDE GOEDEREN EN DIENSTEN

I. De markt van auteursrechtelijk beschermde goederen en diensten

1. De markt van auteursrechtelijk beschermde goederen en diensten omvat een brede waaier van producten en diensten die beschermde zaken bevatten, gaande van traditionele producten, zoals gedrukte producten, films, fonogrammen, grafische of plastische kunstwerken, elektronische producten (onder andere computerprogramma's) tot omroepuitzendingen via satelliet en kabel, verhuur van CD's en video's, theatervoorstellingen en concerten, literatuur en muziek, tentoonstellingen en veilingen van kunstwerken. De betrokken rechthebbenden zijn auteurs, uitvoerende kunstenaars, producenten van fonogrammen, filmproducenten en omroeporganisaties. De productie en toegevoegde waarde in de gebieden welke door het auteursrecht en de naburige rechten zijn beschermd, zijn aanzienlijk toegenomen de jongste jaren in die zin dat de groei in deze gebieden hoger was dan de groei van de gehele economie¹⁰.
2. De recente groei is aangezwengeld door de verdere verspreiding van digitale technologie, alsook door de opkomst van nieuwe distributiekanaalen (onder meer kabel, satelliet en digitale transmissiemethoden). Deze technologische ontwikkelingen hebben geleid tot nieuwe en hoogwaardiger producten en diensten welke intellectuele eigendom bevatten of door intellectuele eigendomsrechten zijn beschermd (onder meer VHS, CD-Audio, CD-ROM en CD-I). De evolutie naar convergentie van de audiovisuele sector, de telecommunicatie en de informatietechnologie zal bijdragen tot het groeipotentieel. Gedigitaliseerde inhoud

---

¹⁰ De onderstaande cijfers illustreren dit: de markt van muziekopnames - wereldwijd 39,8 miljard USD waard in 1996 waarvan Europa 34% van de totale afzet van muziekopnames vertegenwoordigt - is het laatste decennium bijna verviervoudigd in in USD uitgedrukte waarde (zie International Federation of the Phonographic Industry, World Sales 1996, april 1997). De communautaire markt van softwareproducten had in 1995 een waarde van 27,3 miljard ECU en kende een groei van 8,8%. In 1996 en 1997 wordt voor dit segment respectievelijk een groei van 9,2% en 8,8% verwacht (Panorama of EU Industry 97, Volume 2, 26-5). De totale omzet in de audiovisuele sector van de 50 belangrijkste Europese bedrijven bedroeg 49 miljard ECU in 1994 hetgeen een groei van 10,2% vertegenwoordigde ten aanzien van 1993 (Panorama of EU Industry 97, Volume 2, 27-1). De sector elektronische informatiediensten die tevens een breed gamma beschermde zaken omvat, kende een snelle groei tussen 1989 en 1994 vooral in het segment databanken dat een jaarlijkse groei van 27% kende over die periode (Panorama of EU Industry 97, Volume 2, 26-13).

ongeacht of het klank, gegevens, beeld, tekst of een combinatie ervan (in multimediovorm) betreft, zal beschikbaar worden gesteld via uiteenlopende distributiekanaal (satelliet, kabel of telefoon dan wel als afgewerkte producten op CD of CD-ROM's), voor exploitatie via de televisie, de computer of een ander elektronisch apparaat.

A. De "off-line"-markt

3. De off-line-toepassingen (CD-Audio, VHS, CD-ROM's, CD-I's ....) vertegenwoordigen in Europa en elders nog steeds het grootste deel van deze nieuwe markt voor intellectuele eigendom aangezien de netwerken nog niet in staat zijn om enorme hoeveelheden gegevens door te sturen tegen een bruikbare kwaliteit en snelheid¹¹. Deze off-line-producten dienen vooral voor vrijetijdsactiviteiten (spellen, culturele programma's, films), informatie en onderwijs, financiële transacties en communicatie. Volgens marktonderzoek zullen de Europese consumenten steeds meer inhoud vragen die beter is aangepast aan de culturele en taalkundige diversiteit van Europa. Europese mediaconcerns zijn klaar om een antwoord te geven op deze uitdaging. Traditionele uitgevers en audiovisuele bedrijven oefenen steeds meer activiteiten uit op gebied van het elektronisch uitgeven hetgeen naar verluidt 5 à 15% van de uitgevermarkt zou vertegenwoordigen in 2000 en 8,8-12,4 miljard ECU waard zou zijn¹². Deze ontwikkelingen zullen eveneens ten goede komen aan de kleine en middelgrote ondernemingen welke in tegenstelling tot de Amerikaanse markt reeds aanzienlijk aanwezig zijn op de Europese multimediamarkt¹³.
4. Hoewel vooruitgang wordt geboekt op on-line-gebied (zie hieronder) groeien de capaciteiten van off-line-dragers nog sneller. Aldus kan één DVD ongeveer tien keer de inhoud van een CD dragen, afhankelijk van de specifieke kenmerken van de drager¹⁴, en de kwaliteit ervan is perfect. De sector consumentenelektronica verwacht 25 miljoen DVD-drives af te zetten tegen het jaar 2000¹⁵ hetgeen aanzienlijke ruimte biedt aan de industrie om nieuwe markten te ontwikkelen voor films en muziek of multimedia. Deze nieuwe producten hebben tevens een aanzienlijk aantal interactieve eigenschappen zoals meertalige dialoog en ondertiteling, welke van bijzonder belang zijn voor de Europese consumenten. Met de laatste ontwikkelingen zullen de gebruikers voortaan in staat zijn om hun eigen audio-CD's op te nemen met een perfecte kwaliteit of om tekst, geluid of

---

¹¹ Aldus is door de voorzitter van EACEM (European association of consumer electronics manufactures) in "The Dynamics of new Technology, Economics and Copyright" van 1997 betoogd dat transmissie van de gegevens op één CD-ROM over Internet ongeveer 17 uur zou duren.

¹² Zie "Strategic developments for the European Publishing Industry towards the year 2000" een studie welke in 1996 is verricht door Andersen Consulting ten behoeve van de Europese Commissie.

¹³ Zie cijfers in Panorama of EU-Industry, volume 2, 26-32.

¹⁴ Zoals is vermeld in Information Society Trends, European Commission, april 1997, nr. 67, blz. 5 zal de DVD-R (waarop slechts één keer opnames kunnen worden gemaakt) een capaciteit hebben van 3,95 Gbytes, de DVD-RAM (overschrijfbaar) zal een capaciteit van meer dan 2,6 Gbytes hebben, de DVD-non-recordable zal een capaciteit van meer dan 4,7 Gbytes hebben.

¹⁵ Zie het betoog van de voorzitter van EACEM over "The Dynamics of new Technology, Economics and Copyright", 1997.

films een onbeperkt aantal keren te kopiëren op een onbespeelde CD. Dit verstrekt een volledig nieuwe dimensie aan kopiëren voor particuliere doeleinden, hetgeen momenteel in de meeste lidstaten is toegestaan.

5. Digitale omroepactiviteiten welke vanaf 1996 worden ingevoerd in een aantal lidstaten zullen de markt van het auteursrecht en de naburige rechten verder uitbreiden. Deze technologie heeft de mogelijkheid om de belangrijkste beperking van de analoge technologie, meer bepaald de schaarste van het aantal kanalen, weg te werken¹⁶. Dientengevolge zullen een hoger aantal en een ruimere keuze vaak zeer gespecialiseerde programma's worden aangeboden.

B. De “on-line”-markt

6. On-line-toepassingen via Internet alsook via andere netwerken worden geleidelijk opengesteld voor het grote publiek teneinde te voldoen aan de groeiende vraag naar “diensten-op-aanvraag”. Een gamma “diensten-op-aanvraag” is reeds in 1995 en 1996 ingevoerd op de Europese markt, inzonderheid in het Verenigd Koninkrijk, Frankrijk en Duitsland, hoewel deze diensten zich nog steeds in het prototype- of proefstadium bevinden. Interactieve “diensten-op-aanvraag” zijn gekenmerkt door het feit dat een in digitaal formaat opgeslagen werk of zaak permanent op interactieve wijze beschikbaar is voor derden, dit wil zeggen op een dusdanige wijze dat de gebruikers de muziek of de film die zij wensen, kunnen bestellen bij een databank. De bestelling wordt dan digitaal via het Internet of andere zeer snelle netwerken doorgestuurd naar hun computer met het oog op vertoning of downloading afhankelijk van de toepasselijke licentie. “Diensten-op-aanvraag” en in zekere mate ook meerkanaalsuitzendingen bieden de consument de mogelijkheid af te zien van de aanschaf of het huren van kopieën van bijvoorbeeld video's, boeken, zoals encyclopedieën, muziekopnames of gecombineerde producten. Het aanbod en het verbruik zullen vaak toegesneden zijn op de vraag van de consument inclusief bijvoorbeeld talenkeuze bij of achtergrondinformatie over een film, een muziekstuk of een boek.
7. In het licht van de aanzienlijke technische en financiële investeringen welke noodzakelijk zijn om een dergelijk on line ophalen van beschermd materiaal (teksten, video's, audioproducten, gecombineerde producten, -) van elektronische databanken tegen een goede kwaliteit mogelijk te maken, verschillen de standpunten ten aanzien van de vraag wanneer deze diensten daadwerkelijk de markt zullen penetreren. De ramingen gaan van het jaar 2000 tot 2005 hoewel de muziekmarkt reeds met succes is begonnen met de verkoop van muziek in zogenaamde elektronische winkels waarbij de ontwikkelingen in de Verenigde Staten het verst gevorderd zijn. In Europa werd de eerste “digital on-line-jukebox” gelanceerd in het Verenigd Koninkrijk in 1995¹⁷ welke werd gevolgd door andere

---

¹⁶ Naar verluidt biedt digitale technologie de mogelijkheid om tien keer meer kanalen uit te zenden dan momenteel mogelijk is, zie de presentatie van de BBC in het kader van haar “Digital Television Seminars” Brussel, oktober 1996.

¹⁷ Zie persbericht van “Cerberus Sounds and Vision” van oktober 1995 die zijn on-line-muziekdienst reeds in 1995 opstartte in het Verenigd Koninkrijk.

“on-line music shops” in Frankrijk in 1997¹⁸. Andere “on-line music shops” worden momenteel opgebouwd, onder meer in Duitsland¹⁹ en in het Verenigd Koninkrijk²⁰.

8. Deze ontwikkelingen houden echter niet in dat de analoge technologie snel zal verdwijnen. Alle marktdeelnemers erkennen dat deze technologie nog enige tijd naast de digitale technologie zal bestaan. Deze periode wordt geraamd op vijf à vijftien jaar. Een van de redenen is dat de productie van de digitale producten en diensten en de overeenkomstige hardware in het algemeen nog steeds zeer kapitaalintensief is.

II. Gemeenschappelijke gevaren en kansen

9. Deze nieuwe kansen voor het creëren en exploiteren van intellectuele eigendom over de grenzen heen en zelfs op wereldwijde basis bevat een aanzienlijk potentieel economische, sociale en culturele baten: deze nieuwe kansen moeten leiden tot een aanzienlijke investering in creativiteit en innovatie, inclusief netwerkinfrastructuur, en aldus tot groei en concurrentievermogen van de Europese industrie alsook tot een groter marktaandeel - op gebied van inhoudverstrekking en informatietechnologie en in het algemeen in een groot aantal industriële en culturele sectoren. Dit zal tevens nieuwe werkgelegenheid tot stand brengen. De nieuwe omgeving kan in de gehele Gemeenschap bijdragen tot een groter aanbod van beschermde informatie tegen een betaalbare prijs voor professionele gebruikers of het grote publiek in een dynamische markt via doeltreffende distributiekanaal op voorwaarde dat een passende bescherming en voldoende grote markten kunnen worden gegarandeerd. Dit kan leiden tot een groter gamma gespecialiseerde cultuurinhoud welke beter de culturele en taalkundige diversiteit van Europa weergeeft en de culturele uitwisselingen binnen Europa bevordert.
10. De toenemende beschikbaarheid van beschermde werken en andere zaken in digitale opmaak via netwerken over de grenzen heen houdt eveneens aanzienlijke nieuwe gevaren in voor breedschalige piraterij van intellectuele eigendom hetgeen op gebied van off-line-producten in een aantal lidstaten reeds een aanzienlijk probleem is voor belangrijke delen van de industrie welke actief is op gebied van auteursrechtelijk beschermde producten, meer bepaald software²¹, muziekopnames²² en audiovisuele en videoproductie²³. Deze situatie is niet alleen

---

¹⁸ Zie Eurodat in Frankrijk dat een Internet muziekshop lanceerde, meer bepaald Paris Music, die sinds 1997 actief is in sommige delen van Frankrijk. Naar verluidt zou de dienst worden uitgebreid tot Finland, Duitsland en het Verenigd Koninkrijk in 1998; zie eveneens de Financial Times van 20 mei 1997, “EMI in talks over plan to sell music on-line”.

¹⁹ Voor meer bijzonderheden zie Financial Times van 5 juni 1997, “Deutsche Telekom in on-line music link”.

²⁰ Financial Times van 7 augustus 1997, blz. 10, “US record companies to launch internet sales drives”.

²¹ Volgens een onderzoek van International Planning and Research (IPR) ten behoeve van BSA en SPA, bedroeg de aan piraterij te wijten verliezen in West-Europa 3,5 miljard USD in 1995.

²² Volgens de International Federation of the Phonographic Industry (IFPI) bedroeg de piraatverkoop van vooraf opgenomen muziek meer dan 24% van de totale afzet (cassettes, CD's, LP's) in Europa en leidde tot een verlies voor de muziekindustrie dat is geraamd op 944,6 miljoen USD in Europa, zie IFPI, Pirate sales 1995, mei 1996.

nefast voor de economische en culturele rijkdom maar tast tevens de werking van de interne markt aan. Met betrekking tot de nieuwe netwerkomgeving wordt auteursrechtelijk beschermd materiaal onrechtmatig beschikbaar gesteld van miljoenen consumenten over de gehele wereld via niet toegestane postings van computerprogramma's, fonogrammen, foto's, videoclipen of illegale opnames van live-concerten op WEB-sites. Op niet-toegestane sites wordt vaak materiaal gecopieerd van officiële sites, onder meer van de muziekmarkt²⁴. Sommige sites worden geëxploiteerd door piraten²⁵ die zonder machtiging en met winstoogmerk producten (zoals CD's en banden) verkopen aan niets vermoedende klanten. Hoewel het illegaal beschikbaar stellen van beschermd materiaal in vele gevallen gratis is, kan de economische schade voor de rechthebbenden en hun tussenpersonen even groot zijn als bij piraterij (met winstoogmerk). Momenteel verliest de betrokken industrie reeds aanzienlijke bedragen wegens de niet toegestane transmissie van beschermde zaken over de netwerken en de vrees groeit dat de verdere uitbreiding van illegale on-line-transmissie van beschermd materiaal de rechtmatige on-line-verkoop ernstig in gevaar kan brengen.

HOOFDSTUK 2: DE NIEUWE OMGEVING MAAKT BIJKOMENDE HARMONISATIE NOODZAKELIJK

I. De behoefte aan maatregelen op wetgevend gebied

1. Dienstige maatregelen zijn van cruciaal belang om een gunstige omgeving tot stand te brengen die creativiteit en investeringen stimuleert op de traditionele en de ontluikende markten inzake intellectuele eigendom. Rechtszekerheid via een doorzichtige, aangepaste en doeltreffende bescherming van intellectuele eigendom zal daarin een belangrijke rol spelen. Zonder passend en doeltreffend auteursrechtelijk kader zal de creatie van inhoud voor de nieuwe multimedia-omgeving worden ontmoedigd of gedwarsboomd door piraterij en zullen de auteurs, de uitvoerende kunstenaars en de producenten van beschermd materiaal daarvan het slachtoffer zijn. Dit zal noodzakelijkerwijs een negatieve invloed hebben op de betrokken bedrijfstakken en op de gebruikers van beschermd materiaal, zoals verstrekkers van on-line- en off-line-diensten, en inzonderheid op de consumenten aangezien zij uiteindelijk minder inhoud dan wel inhoud van een lagere kwaliteit ter beschikking zullen hebben.

II. De interne markt vergt een verdere harmonisatie van het auteursrecht en de naburige rechten op communautair niveau

2. De nieuwe technologieën hebben reeds geleid tot een aanzienlijke toename van de grensoverschrijdende exploitatie van literatuur, muziek of audiovisuele werken en andere beschermde zaken zoals fonogrammen of vastgelegde uitvoeringen. Deze

---

²³ Volgens de International Video Federation, verloor de Europese video-industrie wegens piraterij naar schatting 810 miljoen ECU in 1994.

²⁴ Zie Financial Times van 17 juni 1997, "Music Pirates take to cyberwaves".

²⁵ Onder "piraterij" wordt algemeen de opzettelijke schending van auteursrechten of naburige rechten op commerciële schaal verstaan.

ontwikkelingen zullen en moeten ongetwijfeld verder toenemen. De onder de lidstaten bestaande verschillen inzake bescherming zullen derhalve een groter effect sorteren. Bijkomende verschillen kunnen ontstaan indien de lidstaten unilateraal hun voorschriften inzake auteursrecht en naburige rechten aanpassen aan de nieuwe technologische ontwikkelingen. Deze verschillen kunnen leiden tot distorsies van het handelsverkeer en meer bepaald tot gevolg hebben dat on-line-diensten slechts worden verstrekt in de lidstaten met de laagste beschermingsniveaus. Een gebrek aan doeltreffende en vergelijkbare rechtsbescherming van het auteursrecht en de naburige rechten in de lidstaten of een gebrek aan rechtszekerheid kunnen de rechthebbenden en hun tussenpersonen ervoor doen terugdeinzen om de exploitatie van hun on-line-materiaal toe te staan althans in die lidstaat zonder of met slechts geringe daadwerkelijke bescherming. Aldus kunnen verschillende struikelblokken ontstaan voor de gezonde ontwikkeling van de informatiemaatschappij in Europa. Een bijkomende harmonisatie van de bescherming van het auteursrecht en de naburige rechten is derhalve vereist om een echte interne markt van op deze rechten gebaseerde goederen en diensten veilig te stellen.

3. Een dergelijke interne markt, die gekenmerkt is door een vergelijkbare doelmatige en doorzichtige bescherming over de nationale grenzen, is niet alleen gunstig voor de rechthebbenden maar ook voor de gebruikers en de investeerders zoals de dienstenverstrekkers. Hij creëert passende, vergelijkbare en zekere investeringsvoorwaarden en rechtszekerheid onder de lidstaten. Dit zal de rechthebbenden en de personen die beschermd materiaal gebruiken, in staat stellen om de grensoverschrijdende exploitatie van auteursrechtelijk beschermd goederen en diensten verder te ontwikkelen. Dit is van cruciaal belang voor de ontwikkeling van de informatiemaatschappij in Europa en de elektronische handel in het bijzonder, aangezien de beschikbaarheid van beschermd materiaal via netwerken, zoals hierboven beschreven (zie hoofdstuk 1, I) achterblijft op de potentiële vraag. Grensoverschrijdende gelijke voorwaarden zullen aanzienlijk bijdragen aan de totstandbrenging van een inhoudelijke diversiteit en schaalvoordelen meebrengen op distributiegebied voor de nieuwe producten en diensten hetgeen van essentieel belang is voor de verwezenlijking van de informatiemaatschappij.
4. Zoals is uiteengezet in de mededeling van de Commissie vergen de onderstaande punten wegens hun relevantie voor de interne markt onmiddellijke maatregelen op wetgevend gebied op communautair niveau: de rechtsbescherming van
  - het reproductierecht;
  - het recht van mededeling aan het publiek;
  - technische maatregelen en informatie inzake rechtenbeheer;
  - het recht van distributie van materiële kopieën, inclusief de uitputting ervan.
5. In de mededeling werden ook andere kwesties behandeld (in verband met digitale omroep, het toepasselijke recht, het beheer van rechten en de bescherming van morele rechten). Hoewel deze kwesties zeker niet minder belangrijk zijn voor de

exploitatie van het auteursrecht in de informatiemaatschappij dan de reeds genoemde prioritaire kwesties, vergen zij bijkomend onderzoek of maatregelen voordat beleidsbeslissingen kunnen worden getroffen. Met betrekking tot sommige kwesties moeten de marktontwikkelingen verder worden bestudeerd voordat een beleid kan worden vastgesteld met betrekking tot de follow-up ervan. Dit is inzonderheid het geval met betrekking tot de kwestie van de bescherming van morele rechten in de context van de informatiemaatschappij waar een harmonisatie-initiatief kan worden voorbereid zodra de behoefte zich voordoet. Andere kwesties vergen toelichting en uitlegging (onder meer de kwestie van het toepasselijke recht en de rechtshandhaving). De werkzaamheden in verband met deze kwesties zijn goed gevorderd.

6. Het voorstel is gericht op het behoud van het traditioneel hoge niveau van auteursrechtelijke bescherming in Europa en beoogt tegelijkertijd een redelijk evenwicht tussen rechten en belangen van verschillende categorieën rechthebbenden alsook tussen rechthebbenden en gebruikers van beschermd materiaal te garanderen. Het voorstel behelst geen radicale wijzigingen van het bestaande regulerende kader van de interne markt op gebied van het auteursrecht en de naburige rechten. Het is de omgeving waarin werken en andere beschermde zaken worden gecreëerd en geëxploiteerd die gewijzigd is en niet de fundamentele auteursrechtelijke begrippen.
7. De kwestie van de aansprakelijkheid inzake auteursrechten en naburige rechten, meer bepaald de vraag wie aansprakelijk is voor inbreuken, is grondig besproken sinds de WIPO-onderhandelingen. Hoewel in dit voorstel een algemene bepaling inzake de handhaving van intellectuele eigendomsrechten is opgenomen, bevat het geen specifieke bepaling inzake aansprakelijkheid. De regels inzake aansprakelijkheid wegens inbreuken op het auteursrecht zijn op nationaal niveau vastgesteld en gelden in beginsel eveneens in de digitale omgeving. Dit is bevestigd in recente rechtspraak in de lidstaten. Sommige lidstaten hebben initiatieven genomen ter bevordering van zelfregulerende stelsels (gedragscodes) die betrekking hebben op illegale en schadelijke inhoud op de netwerken alsook op inbreuken op intellectuele eigendomsrechten. Deze marktgestuurde mechanismen worden door de betrokken partijen ingevoerd.

Zoals aangegeven tijdens de WIPO-onderhandelingen is de aansprakelijkheid klaarblijkelijk een horizontale kwestie die gevolgen sorteert voor een aantal andere gebieden dan het auteursrecht en de naburige rechten (gaande van handelsmerken of misleidende reclame tot eerroof of obscene inhoud). De onderscheiden betrokken partijen (meer bepaald de toegangleveranciers, de dienstenverstrekkers, en anderen) hebben behoefte aan een verduidelijking van de toestand op basis van een horizontale aanpak in het kader van een afzonderlijke maatregel die de interne markt betreft. Derhalve zijn in het wetgevingsprogramma van de Commissie voor 1998 voorstellen aangekondigd inzake de invoering van een regulerend kader voor de elektronische handel en andere elektronisch diensten, dat de diverse juridische aspecten inzake de diensten van de informatiemaatschappij, inclusief de elektronische handel, zal harmoniseren. Een richtlijn waarin onder andere de aansprakelijkheidskwestie zal worden toegelicht, is gepland voor de eerste helft van 1998. Reeds in dit stadium heeft de Commissie daartoe werkzaamheden,

inclusief een studie, aangevat. Inzonderheid onderzoekt zij welke geschikte maatregelen in de gehele Gemeenschap moeten worden toegepast. De doelstelling is de verschillende rollen en activiteiten van een aantal internetactoren te definiëren en hun aansprakelijkheid af te bakenen, inzonderheid met betrekking tot inhoud van derden. Dit initiatief dient, voor zover mogelijk, van kracht te worden binnen een soortgelijk tijdsbestek als deze richtlijn.

Teneinde een oplossing te vinden in het belang van alle betrokkenen moet rekening worden gehouden met de horizontale aard van de kwestie, het evenwicht tussen rechten en belangen, rechtsbegrippen en -tradities in de lidstaten alsook met de bijzondere kenmerken van inbreuken op het auteursrecht en de naburige rechten in vergelijking met inbreuken op andere gebieden.

8. Hoewel de groei van de digitale technologie heeft geleid tot meer exploitatiekansen voor werken en andere zaken via grensoverschrijdend verstrekte goederen en diensten, is de intrinsiek territoriale aard van het auteursrecht en de naburige rechten, zoals uiteengezet in internationale verdragen, niet gewijzigd. Rechten worden toegekend voor een bepaald land volgens de wetten van dat land. In het algemeen valt de exploitatie van rechten inclusief de potentiële inbreuken erop onder de nationale wetgeving krachtens dewelke het recht is toegekend en krachtens dewelke om bescherming wordt gevraagd. Dit geldt eveneens bij grensoverschrijdende exploitatie zodat verschillende nationale wetgevingen naast elkaar van toepassing kunnen zijn.

De kwestie werd onderzocht tijdens de raadpleging na het Groenboek en wetgevende maatregelen op communautair niveau werden zoals is uiteengezet in de mededeling van 20 november 1996²⁶ momenteel niet dienstig geacht. In de meeste opmerkingen werd het behoud van de bestaande regelingen gunstig bejegend. Zij waren sterk gekant tegen elke harmonisatie krachtens dewelke het land van oorsprong van een digitale transmissie zou worden beschouwd als het land waar de transmissie plaatsvindt en waarvan het recht uitsluitend van toepassing is. Hiervoor zijn twee redenen. In de eerste plaats is de technische aard van digitale transmissies zodanig dat zeer moeilijk een plaats kan worden vastgesteld vanwaar de transmissie uitgaat. Dit in tegenstelling tot de grensoverschrijdende satellietomroep waar gekozen werd voor een dergelijke oplossing in de Gemeenschap²⁷. In de tweede plaats houdt de toepassing van een dergelijk “land van oorsprong”-beginsel het risico in dat de rechtshebbenden niet doelmatig beschermd zijn inzonderheid wanneer transmissie afkomstig zijn uit derde landen. Zonder bijna volledige harmonisatie van de wetsvoorschriften die de rechten en de exploitatie ervan regelen (zoals eerste eigendom, overdracht van rechten, reikwijdte van de bescherming, inclusief beperkingen en uitzonderingen op het recht, enz.) zou een dergelijke oplossing ook in de Gemeenschap kunnen leiden tot een verplaatsing van diensten naar het land met het laagste niveau van bescherming inzake auteursrecht en naburige rechten. Dit zou op zijn beurt de mededinging in de interne markt vervalsen en zeer nadelig zijn voor de intellectuele-eigendomregelingen in andere landen doordat de daadwerkelijke waarde van de toegekende rechten wordt verminderd. Deze situatie kan aanzienlijke ongunstige gevolgen sorteren voor de werking van de interne markt en voor de creativiteit, de mededinging en de werkgelegenheid in de Gemeenschap. Een afzonderlijk hoofdstuk van de Auteursrechtmededeling van november 1996 is aan deze kwestie gewijd.²⁸

III. De noodzakelijke naleving van internationale verplichtingen

9. Bezorgdheid inzake de interne markt lag aan de oorsprong van dit voorstel en is er de grondslag van gebleven. De Europese Gemeenschap kan het zich niet

---

²⁶ COM(96)568, blz. 22 en volgende.

²⁷ Zie artikel 1 van Richtlijn 93/83/EEG van de Raad tot coördinatie van bepaalde voorschriften betreffende het auteursrecht en naburige rechten op het gebied van de satellietomroep en de doorgifte via de kabel (de “Kabel- en satellietrichtlijn”), PB nr. L 248 van 6.10.1993, blz. 15.

²⁸ Zie hoofdstuk 3 (Vraagstukken die nader dienen te worden onderzocht), afdeling 2 (Toepasselijk recht en rechtshandhaving).

permitteren om zich alleen met binnenlandse initiatieven bezig te houden. Meer dan in het verleden zijn de markten voor de exploitatie van beschermde zaken met elkaar verbonden. Dit geldt tevens voor een grote markt als de interne markt ten aanzien van derde landen. Hoe internationaler de communicatie en hoe meer taalbarrières worden overwonnen, des te vaker worden beschermde werken en andere zaken gedistribueerd via gedrukte media, omroep of wereldwijde on-line-netwerken. Inzonderheid het toegenomen aantal vormen van on-line-exploitatie van intellectuele eigendom kent geen nationale of regionale grenzen. Internationaal overeengekomen minimum beschermingsnormen zijn derhalve belangrijker dan ooit.

10. De internationale bescherming van het auteursrecht en de naburige rechten is het onderwerp van drie belangrijke multilaterale overeenkomsten: de Berner Conventie voor de bescherming van werken van letterkunde en kunst (Akte van Parijs, 1971), het Verdrag van Rome inzake de bescherming van uitvoerende kunstenaars, producenten van fonogrammen en omroeporganisaties (1961) en de Overeenkomst inzake de handelsaspecten van de intellectuele eigendom (TRIPS-Overeenkomst, 1995). De diplomatieke conferentie van de WIPO van december 1996 leidde tot de goedkeuring van twee nieuwe verdragen op gebied van intellectuele eigendom: het WIPO-Verdrag inzake het auteursrecht en het WIPO-Verdrag inzake uitvoeringen en fonogrammen. Beide verdragen, welke eenparig door meer dan 100 landen werden goedgekeurd, zijn een belangrijke stap voorwaarts in de internationale bescherming van het auteursrecht en de naburige rechten en houden een aanzienlijke verbetering in van de middelen ter bestrijding van piraterij. Tevens bevatten zij een aantal bepalingen die de basis vormen voor internationale gelijke voorwaarden op gebied van het auteursrecht en de naburige rechten in het digitale tijdperk. De Europese Gemeenschap kan uit eigen hoofde tot deze verdragen toetreden. Het is van cruciaal belang dat deze twee nieuwe verdragen zo snel mogelijk in werking treden. De Gemeenschap en een meerderheid van de lidstaten hebben de verdragen reeds ondertekend en er worden zijn reeds regelingen getroffen voor de ratificatie van het verdrag door de Gemeenschap en de lidstaten.

De vier prioritaire punten welke in dit voorstel voor een richtlijn worden behandeld, komen grotendeels overeen met of zijn gelijk aan belangrijke delen van de nieuwe internationale verplichtingen welke in de twee nieuwe WIPO-Verdragen zijn neergelegd. De tenuitvoerlegging van deze nieuwe internationale verplichtingen waarvan mag worden aangenomen dat zij op communautair niveau doelmatiger zal geschieden via dit voorstel is een bijkomende zo niet de belangrijkste grondslag ervan. Dit voorstel geeft uitvoering aan en integreert de verplichtingen krachtens de nieuwe WIPO-Verdragen in het licht van het *acquis communautaire* en de behoeften van de interne markt.

HOOFDSTUK 3: DE BIJZONDERE PUNTEN VAN HARMONISATIE

I. Het reproductierecht

A. Het bestaande rechtskader

1. Het reproductierecht is altijd beschouwd als de hoeksteen van het auteursrecht. Het komt voor in bijna alle nationale wetgevingen en internationale verdragen en is gedeeltelijk geharmoniseerd op communautair niveau, meer bepaald met betrekking tot computerprogramma's, databanken en de naburige rechten.
2. Alle lidstaten voorzien in een uitsluitend reproductierecht, maar zij hebben de reikwijdte van dat recht zeer verschillend gedefinieerd. Er bestaat veel onzekerheid met betrekking tot de precieze reproductiehandelingen welke beschermd zijn, meer bepaald met betrekking tot de nieuwe elektronische omgeving. In de meeste rechtsstelsels is voorzien in een brede definitie van hetgeen als een beschermde reproductiehandeling wordt beschouwd en zijn handelingen als de digitalisering van een werk of uploading of downloading van een werk naar of van het computergeheugen in de definitie vervat. Andere rechtsstelsels welke eveneens voorzien in een ruime definitie, leggen nog steeds nadruk op de materiële reproductie hetgeen aanleiding kan geven tot enige rechtsonzekerheid met betrekking tot de vraag of elektronische reproductie in het algemeen in het toepassingsgebied valt. Bovendien worden voorbijgaande reproductiehandelingen in het algemeen nog buiten beschouwing gelaten hetgeen leidt tot aanzienlijke rechtsonzekerheid met betrekking tot de exploitatie van beschermde zaken in de elektronische omgeving.
3. De reikwijdte van het reproductierecht is tevens afhankelijk van de beperkingen en de uitzonderingen welke op dat recht van toepassing zijn. Er zijn aanzienlijke verschillen in de wetgevingen van de lidstaten met betrekking tot dergelijke uitzonderingen en beperkingen. Sommige lidstaten (het Verenigd Koninkrijk en Ierland) voorzien in hun wetgeving in een algemene zogenaamde "fair dealing"-uitzondering met het oog op onderzoek, particuliere studie, kritieken en recensies van actuele gebeurtenissen. Voor deze doeleinden bestaan eveneens uitzonderingen in andere lidstaten maar zij zijn enger gedefinieerd (onder meer in Zweden, België, Duitsland en Griekenland). Uitzonderingen voor wetenschappelijke en onderwijsdoelstellingen zijn een andere belangrijke categorie welke is opgenomen in de wetgeving van de meeste lidstaten hoewel de reikwijdte van een dergelijke uitzondering aanzienlijk verschilt. In sommige lidstaten is het kopiëren van volledige werken toegestaan krachtens uitzonderingen voor onderwijsdoeleinden. In andere landen kunnen slechts bepaalde soorten werken of delen van een werk worden gekopieerd ter illustratie bij het onderwijs of voor examendoeleinden. De toestand is nog meer gefragmenteerd met betrekking tot uitzonderingen welke zijn ingevoerd ten gunste van instellingen die toegankelijk zijn voor het publiek, zoals bibliotheken en archieven, aangezien in de internationale overeenkomsten niet is voorzien in minimumnormen op dit gebied. In sommige lidstaten (onder meer Duitsland, België, Frankrijk, ...) kunnen deze instellingen in aanmerking komen voor de algemene uitzonderingen ten gunste van particulier gebruik of gebruik voor onderwijsdoeleinden hoewel er geen specifieke uitzonderingen bestaan met betrekking tot bibliotheken. In andere lidstaten (onder

meer het Verenigd Koninkrijk, Oostenrijk, Zweden, Finland, Denemarken, Portugal, Griekenland ...) bestaan specifieke uitzonderingen ten gunste van bibliotheken en archieven met betrekking tot het gebruik van beschermde zaken hoewel deze uitzonderingen sterk uiteenlopen en niet noodzakelijkerwijze betrekking hebben op het gebruik van gedigitaliseerd materiaal. In een aantal lidstaten, en meer bepaald in het Verenigd Koninkrijk, waar uitzonderingsregelingen ten behoeve van bibliotheken het meest ontwikkeld zijn, zijn initiatieven genomen met betrekking tot het gebruik van digitaal on-line- en off-line-materiaal door bibliotheken teneinde flexibeler oplossingen te vinden welke gebaseerd zijn op contracten.

4. Bijna alle lidstaten voorzien in hun wetgeving in een uitzondering op het uitsluitende reproductierecht ten behoeve van het kopiëren van audiovisueel materiaal en geluidsmateriaal voor particulier gebruik. De belangrijkste reden voor deze uitzondering is de niet-afdwingbaarheid van het uitsluitende recht op dit gebied alsook het feit dat het om privacy-redenen niet wenselijk werd geacht te trachten een uitsluitend recht toe te passen op dit gebied van het particuliere gebruik. In het licht van het aanzienlijke economische belang van het thuishopiëren van auteursrechtelijk beschermd materiaal hebben 11 van de 15 lidstaten geen “vrijstelling” maar een “wettelijke licentie” ingevoerd. De rechthebbenden worden voor de opheffing van hun uitsluitend recht gecompenseerd met een recht op vergoeding (“heffingenstelsel”). Deze systemen verschillen aanzienlijk met betrekking tot de reikwijdte en de wijze waarop zij functioneren. Het economische belang van inkomsten uit thuishopiëren is aanzienlijk²⁹.

Gewoonlijk wordt in de wetgeving van de lidstaten met betrekking tot thuishopiëren geen onderscheid gemaakt tussen analoge en digitale technologie. Momenteel kent slechts één lidstaat (Denemarken) geen “vrijstelling voor thuishopiëren” ten behoeve van het kopiëren van beschermde zaken welke zijn geïncorporeerd in digitale media ongeacht of de kopieerfaciliteit digitaal of analoog is. Uit de beschikbare cijfers blijkt dat naast de nieuwe digitale omgeving particulier kopiëren in de analoge omgeving zal blijven bestaan en althans gedurende de komende 5 tot 15 jaar een belangrijke markt zal blijven.

5. Recentelijk hebben de meeste lidstaten voorzien in een uitzondering op het reproductierecht ten behoeve van reproducties van reprografische aard in combinatie met een recht op vergoeding. De grondgedachte achter deze uitzondering is vergelijkbaar met de grondgedachte achter de uitzondering voor thuishopiëren van audiovisueel en geluidsmateriaal. De bestaande heffingenstelsels verschillen slechts in bepaalde mate.
6. De wetsvoorschriften van bijna alle lidstaten bevatten een reeks andere uitzonderingen en beperkingen op het reproductierecht en, in mindere mate, op het distributierecht of het recht van mededeling aan het publiek. Deze uitzonderingen en beperkingen omvatten een waaier specifiek gedefinieerde, maar onderling zeer verschillende uitzonderingen voor wetenschappelijk gebruik en gebruik voor

---

²⁹ Aldus werd bijvoorbeeld in Frankrijk in 1995 120 miljoen ECU geïnd als vergoeding voor thuishopiëren, in Duitsland ongeveer 75 miljoen ECU.

onderwijsdoeleinden alsook voor gebruik in bibliotheken en archieven. Afgezien hiervan is in de meeste nationale wetgevingen voorzien in een breed gamma andere uitzonderingen welke, althans in een traditionele omgeving, van beperkter economisch belang waren. Het betreft bijvoorbeeld uitzonderingen die kopiëren van korte fragmenten in verband met verslaggeving van actuele gebeurtenissen toestaan, uitzonderingen ten behoeve van kritieken en recensies alsook verslaggeving, uitzonderingen ten gunste van gehandicapten, uitzonderingen ten behoeve van de openbare veiligheid of ten behoeve van administratieve of gerechtelijke procedures.

7. Op communautair niveau is het reproductierecht geharmoniseerd voor twee categorieën van werken, meer bepaald computerprogramma's³⁰ en databanken³¹. In deze richtlijnen zijn de reproductiehandelingen en de rechtmatige uitzonderingen op het reproductierecht voor de betrokken auteurs gedefinieerd. Zij voorzien in een uitputtende lijst van toegestane uitzonderingen. "Thuis kopiëren" van computerprogramma's en elektronische databanken is niet toegestaan. Rechthebbenden van naburige rechten, meer bepaald uitvoerende kunstenaars, producenten van fonogrammen, filmproducenten en omroeporganisaties is het reproductierecht geharmoniseerd in de verhuur- en uitleenrechtlijn³². Deze richtlijn bevat evenwel geen precieze definitie van de reikwijdte van dit recht evenmin als een geharmoniseerde lijst van uitzonderingen.
8. Op internationaal niveau wordt respectievelijk op grond van de Berner Conventie, de Conventie van Rome en de TRIPS-Overeenkomst een uitsluitend reproductierecht verleend aan auteurs, uitvoerende kunstenaars, producenten van fonogrammen en omroeporganisaties. Aangezien dit recht in de Berner Conventie³³ ruim is geformuleerd, wordt algemeen erkend dat het daarin aan auteurs toegekende reproductierecht betrekking heeft op alle reproductiemethoden, zelfs elektronische reproductiehandelingen die niet door de menselijke zintuigen kunnen worden waargenomen³⁴. Wat de naburige rechten betreft, bevatten het Verdrag van Rome en de TRIPS-Overeenkomst geen definitie van hetgeen als reproductiehandeling moet worden aangemerkt.
9. In de loop van de onderhandelingen welke plaatsvonden in het kader van de WIPO en leidden tot de goedkeuring van twee nieuwe WIPO-Verdragen, werd lang van gedachten gewisseld over de vraag of de reikwijdte van het reproductierecht diende

---

³⁰ Zie artikel 4 van Richtlijn 91/250/EEG van de Raad betreffende de rechtsbescherming van computerprogramma's (de "computerprogrammarichtlijn"), PB nr. L 122 van 17.5.1991, blz. 42.

³¹ Zie artikel 5 van Richtlijn 96/9/EG van het Europees Parlement en de Raad betreffende de rechtsbescherming van databanken (de "databankenrichtlijn"), PB nr. L 77 van 27.3.1996, blz. 20.

³² Zie artikel 7 van Richtlijn 92/100/EEG van de Raad betreffende het verhuurrecht, het uitleenrecht en bepaalde naburige rechten op het gebied van intellectuele eigendom (de "verhuur- en uitleenrechtlijn"), PB nr. L 346 van 27.11.1992, blz. 61.

³³ Zie bijvoorbeeld artikel 9, lid 1 van de Berner Conventie waarin het volgende is bepaald: "De door deze conventie beschermde auteurs van werken van letterkunde en kunst genieten het uitsluitende recht om toestemming te verlenen tot het verveelvoudigen van deze werken, ongeacht op welke wijze en in welke vorm".

³⁴ Dit is benadrukt door het WIPO/UNESCO-Comité van deskundigen op zijn bijeenkomst in Parijs in 1982, zie het verslag van het WIPO/UNESCO-Comité van deskundigen, 1982.

te worden aangepast dan wel toegelicht zodat het uitdrukkelijk betrekking zou hebben op elektronische reproducties. Met betrekking tot de definitie van de reproductiehandeling, inzonderheid ten aanzien van tijdelijke of incidentele reproducties in de elektronische omgeving, werden geen nieuwe bepalingen noodzakelijk geacht ten behoeve van de rechten van de auteurs aangezien het concept van dit recht niet beperkt is door verwijzing naar bijzondere technologieën of formaten. De definitie in artikel 9, lid 1 van de Berner Conventie werd geldig geacht in de digitale omgeving en werd derhalve opgenomen in de WVA-verplichtingen (zie artikel 1, lid 4 WVA). Bovendien is in een Verklaring welke is aangenomen door de diplomatieke conferentie die de nieuwe WIPO-Verdragen vaststelde, uiteengezet dat de bestaande internationale voorschriften ruim genoeg zijn om betrekking te hebben op reproducties in de digitale omgeving³⁵. De ruime definitie van artikel 9, lid 1, van de Berner Conventie is eveneens gebruikt voor de definitie van het reproductierecht van uitvoerende kunstenaars en producenten van fonogrammen (zie de artikelen 7 en 11 van het WVUF). De formulering is preciezer dan in de respectiekelijke bepalingen van het Verdrag van Rome en de TRIPS-Overeenkomst.

10. Op internationaal niveau zijn uiteenlopende beperkingen opgelegd inzake het reproductierecht. De Berner Conventie voorziet in een aantal dwingende uitzonderingen (actualiteit, feiten, citaten) alsook in verschillende uitzonderingen van optionele aard meer bepaald voor informatie- en onderwijsdoeleinden. Deze uitzonderingen zijn van toepassing op de meeste rechten en staan slechts een gebruik toe dat gerechtvaardigd is door de specifieke doelstelling waarop de uitzondering is gericht, en binnen de perken van het billijke blijft. In artikel 9, lid 2, staat de Berner Conventie bepaalde beperkingen van het reproductierecht toe in “bepaalde bijzondere gevallen” welke “niet in tegenspraak zijn met een normale exploitatie van het werk” en welke “niet op onredelijke wijze afbreuk doen aan de rechtmatige belangen van de auteur”. Deze drie voorwaarden, de “driestapstoets”, zijn cumulatief van toepassing. Deze reikwijdte van het reproductierecht van auteurs, inclusief de daarop toepasselijke uitzonderingen, is bevestigd in de TRIPS-Overeenkomst. Bovendien wordt in deze laatste de “driestapstoets” toegepast op alle uitzonderingen welke de rechten van de auteurs betreffen.
11. De beperkingen welke zijn neergelegd in het Verdrag van Rome en de TRIPS-Overeenkomst met betrekking tot naburige rechten zijn in zekere zin breder. Overeenkomstig beide verdragen zijn meerdere uitzonderingen op het reproductierecht toegestaan, inzonderheid met betrekking tot particulier gebruik, gebruik van korte uittreksels in verband met verslaggeving van lopende gebeurtenissen, eenmalige vastlegging door een omroeporganisatie en uitsluitend gebruik voor onderwijsdoeleinden of wetenschappelijk onderzoek. Andere beperkingen zijn eveneens toegestaan voorzover zij in overeenstemming zijn met de beperkingen welke krachtens het nationale recht van toepassing zijn op het

---

³⁵ Zie de Overeengekomen Verklaringen bij het WIPO-auteursrechtverdrag betreffende artikel 1, lid 4. Een soortgelijke verklaring werd aangenomen met betrekking tot het reproductierecht dat is toegekend aan uitvoerende kunstenaars en producenten van fonogrammen, zie de aangenomen verklaringen bij het WIPO-Verdrag inzake uitvoeringen en fonogrammen, meer bepaalde betreffende de artikelen 7, 11 en 16.

auteursrecht. De “driestapstoets” (artikel 9, lid 2, van de Berner Conventie, artikel 13 van de TRIPS-Overeenkomst) werd niet ingevoerd ten behoeve van de houders van naburige rechten krachtens het Verdrag van Rome of de TRIPS-Overeenkomst.

12. Met betrekking tot de beperkingen van en de uitzonderingen op de rechten, zijn in beide nieuwe WIPO-Verdragen geen lijsten met bijzondere uitzonderingen vermeld. In de verdragen wordt de “driestapstoets” van artikel 9, lid 2, van de Berner Conventie, zoals bevestigd bij artikel 13 van de TRIPS-Overeenkomst met betrekking tot alle rechten van auteurs, van toepassing op alle uitzonderingen betreffende de rechten van auteurs welke bij het Verdrag zijn toegekend (artikel 10 WVA) alsook op alle uitzonderingen betreffende rechten welke bij het verdrag zijn toegekend aan uitvoerende kunstenaars en producenten van fonogrammen (artikel 16 WVUF). Naar verluidt zouden deze bepalingen de overeenkomstsluitende partijen de mogelijkheid bieden om verder te gaan en nieuwe uitzonderingen en beperkingen in te voeren welke bruikbaar zijn in de digitale omgeving op voorwaarde dat zij in overeenstemming zijn met de normen welke zijn vastgelegd in de Berner Conventie³⁶. Het spreekt vanzelf dat de verplichtingen krachtens de nieuwe verdragen in elk geval moeten worden nageleefd. Beide verdragen voorzien in belangrijke verduidelijkingen en bijkomende richtsnoeren die zullen moeten worden nageleefd door de Staten die tot de verdragen toetreden. Inzonderheid de “driestapstoets” is een belangrijke richtsnoer voor de afbakening en de toepassing van beperkingen. Dit houdt in dat een aantal beperkingen met betrekking tot het reproductierecht welke op communautair en op nationaal niveau zijn vastgesteld, zullen moeten worden aangepast aan de nieuwe WIPO-Verdragen in de Gemeenschap en in de lidstaten.

B. De noodzakelijke maatregelen

13. Een gemeenschappelijke grondslag voor de definitie van het begrip reproductie en de toekenning van uitzonderingen is van cruciaal belang voor de goede werking van de interne markt. De toenemende grensoverschrijdende exploitatie van informatie- en ontspanningsproducten en -diensten welke betrekking hebben op auteursrechtelijk beschermde werken en andere zaken houdt in dat aanzienlijke verschillen inzake uitzonderingen en beperkingen op het uitsluitende reproductierecht welke momenteel zijn toegestaan krachtens de wetgeving van de lidstaten, moeten worden uitgeschakeld aangezien zij een belemmering vormen voor de voltooiing van de interne markt op het gebied van deze producten en diensten.
14. Maatregelen op het niveau van de Gemeenschap zijn tevens noodzakelijk om te voldoen aan de verplichtingen welke voortvloeien uit de twee nieuwe WIPO-Verdragen. Indien in dit stadium op communautair niveau geen maatregelen worden genomen om de beschermde reproductiehandelingen te definiëren en de rechtmatige uitzonderingen te harmoniseren, bestaat het gevaar dat de afzonderlijke lidstaten het reproductierecht verschillend en zelfs onsamenvattend

---

³⁶ Zie de Overeengekomen Verklaringen betreffende het WVA inzake artikel 10.

benaderen hetgeen de verwezenlijking van de interne markt verder in het gedrang zou brengen door de versterking van de huidige verschillen.

II. Het recht van mededeling aan het publiek, inclusief het recht om werken en andere zaken beschikbaar te stellen voor het publiek

A. Het huidige rechtskader

1. Technische ontwikkelingen hebben het mogelijk gemaakt om beschermde werken en andere zaken beschikbaar te stellen op nieuwe manieren welke aanzienlijk verschillen van de traditionele exploitatiemethoden. Dit geldt inzonderheid met betrekking tot de on-line-exploitatie van intellectuele eigendom via netwerken en meer bepaald met betrekking tot “exploitatie-op-aanvraag”. Dergelijke “transmissies-op-aanvraag” zijn gekenmerkt door het feit dat een werk of een andere zaak in digitale vorm wordt opgeslagen en interactief op dusdanige wijze ter beschikking van derden wordt gesteld dat zij toegang tot het bedoelde werk of de bedoelde zaken hebben en individueel in de tijd en in de ruimte om transmissie ervan kunnen verzoeken. Een van de cruciale kwesties in deze context op nationaal, regionaal en internationaal niveau is de vraag of de bestaande bepalingen inzake intellectuele eigendom een adequaat antwoord bieden op deze ontwikkeling dan wel of aanpassingen noodzakelijk zijn.
2. In economische termen is de interactieve “transmissie-op-aanvraag” een nieuwe vorm van exploitatie van intellectuele eigendom. Juridisch is algemeen aanvaard dat het distributierecht slechts van toepassing is op de distributie van materiële kopieën en derhalve geen betrekking heeft op de transmissie. Het reproductierecht heeft evenmin betrekking op de transmissiehandeling als dusdanig maar slechts op de reproducties welke in deze context plaatsvinden. In de wetgeving van de lidstaten inzake auteursrecht en naburige rechten is niet uitdrukkelijk voorzien in een specifiek recht dat deze activiteit betreft. Tijdens de voorbereiding en de aanpassing van de twee nieuwe WIPO-Verdragen, waarin dit cruciale punt voor de verdere ontwikkeling van de netwerken eveneens een belangrijke rol speelde, deelden alle lidstaten het standpunt dat deze nieuwe vormen van exploitatie in de werkingssfeer van het recht om toezicht uit te oefenen op de mededeling aan het publiek (of een vergelijkbaar recht) dienen te vallen. Dit recht dekt evenwel niet hetzelfde begrip in alle lidstaten. Deze situatie geeft enigszins de uiteenlopende aanpak weer van deze categorie rechten in de Berner Conventie, welke herhaaldelijk is gewijzigd op dit punt, alsook in het Verdrag van Rome.

De wetgeving van de lidstaten voorziet eerder in een aantal specifieke rechten met zeer uiteenlopende kenmerken welke deel uitmaken van het recht van mededeling aan het publiek (recht van opvoering en weergave, recht van mededeling aan het publiek via geluid- en beeldopnames, recht van mededeling aan het publiek per draad, het uitzendrecht, het recht om een werk op te nemen in een kabelprogramma...). De in de lidstaten vigerende bepalingen, inzonderheid inzake de mededeling aan het publiek, beschermen niet altijd dezelfde categorieën werken of zaken, hetgeen kan leiden tot belangrijke juridische achterpoortjes wanneer zij worden toegepast op deze nieuwe vorm van “exploitatie-op-aanvraag”. In de

eerste plaats geven de lidstaten verschillende interpretaties aan het begrip “publiek”. In vele lidstaten kunnen transmissies-op-aanvraag krachtens de vigerende voorschriften worden beschouwd als andere mededelingen dan mededelingen aan het publiek welke buiten de werkingssfeer van het recht van mededeling aan het publiek vallen. Bovendien is er in de traditionele niet-interactieve omgeving een groot verschil tussen de kenmerken en de interpretatie van de bestaande bepalingen inzake het recht van mededeling aan het publiek of de rechten die tot deze categorie behoren, en hun onderlinge afbakening, hetgeen tot grote rechtsonzekerheid kan leiden. Tevens dient erop te worden gewezen dat de graad van bescherming ten behoeve van de rechthebbenden (uitsluitend recht of recht op vergoeding) en het beheer van de relevante rechten wezenlijk verschilt tussen de lidstaten.

3. Er bestaan eveneens wezenlijke verschillen tussen de lidstaten met betrekking tot de beperkingen en de uitzonderingen welke van toepassing zijn op de uitoefening van het recht van mededeling (of een recht dat tot deze categorie behoort) en voor een aantal vormen van gebruik (meer bepaald voor onderwijs- en onderzoeksdoeleinden, voor informatiedoeleinden en voor gebruik in bibliotheken en archieven) dezelfde zijn als die welke van toepassing zijn op het reproductierecht (zie hoofdstuk 3, I.a, hierboven). Sommige lidstaten voorzien evenwel niet in uitzonderingen op het recht van mededeling aan het publiek ten behoeve van bibliotheken en archieven (onder meer Oostenrijk, België, Frankrijk, Spanje en Luxemburg). Bovendien is het verre van duidelijk welke beperkingen, voor zover zij bestaan, van toepassing zullen zijn in de nieuwe digitale omgeving en inzonderheid met betrekking tot de exploitatie-op-aanvraag van beschermd materiaal via netwerken. Aangezien de uitzondering ten behoeve van bibliotheekgebruik in de meeste gevallen beperkt is tot bepaalde vormen van kopiëren en materiële distributie van beschermd materiaal, ziet het er naar uit dat de on-line-levering van beschermd materiaal aan ver afgelegen gebruikers in het algemeen niet zal zijn vrijgesteld van het uitsluitende recht van mededeling aan het publiek in een groot aantal lidstaten (Italië, Zweden, Denemarken, Griekenland, Portugal, Oostenrijk, België, Finland, Frankrijk, Luxemburg en Spanje). In andere lidstaten is de toestand minder duidelijk (Duitsland, Nederland, het Verenigd Koninkrijk en Ierland).

In het licht van het aanzienlijke economische belang van het gebruik van gedigitaliseerde werken door bibliotheken en vergelijkbare instanties alsook door hun gebruikers, worden een aantal “bibliotheekinitiatieven” genomen teneinde opnieuw oplossingen te vinden op grond van op contracten gebaseerde licenties. De bedoeling is een passende controle en een billijke economische vergoeding van de betrokken rechthebbende te garanderen en tevens de gebruikers van beschermd materiaal, zoals bibliotheken zonder winstgevend doel, in staat te stellen hun informatiediensten op een nog doeltreffender wijze te verstrekken tegen een betaalbare prijs. De eerste resultaten blijken veel belovend te zijn aangezien het mogelijk is gebleken om oplossingen te vinden die voor alle betrokkenen, inclusief de bibliotheken, bevredigend zijn.

4. Hoewel de toepassing van het recht van mededeling aan het publiek op de exploitatie-op-aanvraag van beschermd materiaal gunstig wordt bejegend primeert

in de meeste lidstaten de opvatting dat de relevante vigerende bepalingen moeten worden toegelicht, aangepast aan de nieuwe vormen van exploitatie en, waar nodig, versterkt. Er is inzonderheid in de context van de WIPO-onderhandelingen grondig van gedachten gewisseld over de precieze kenmerken van de bescherming. De gedachtenwisselingen waren toegespitst op de vorm van het recht en de rechtmatige uitzonderingen erop. Zoals bij het reproductierecht denken de lidstaten na over de noodzaak om de rechtmatige uitzonderingen op het recht opnieuw te onderzoeken in het licht van de nieuwe internationale verplichtingen. In een aantal gevallen zouden de traditionele uitzonderingen, indien zij zouden worden toegepast op de netwerkomgeving, aanzienlijke negatieve effecten sorteren voor de normale on-line-exploitatie van beschermd materiaal door rechthebbenden en hun tussenpersonen, inzonderheid wanneer deze het voornaamste middel van exploitatie worden.

5. Het vigerende Gemeenschapsrecht heeft niet uitdrukkelijk betrekking op “transmissies-op-aanvraag” van beschermde werken of andere zaken³⁷. Evenmin is voorzien in een algemeen uitsluitend recht van mededeling aan het publiek dat van toepassing zou kunnen zijn op dergelijke nieuwe vormen van interactieve elektronische levering van werken en andere zaken. Tot dusver is het recht van mededeling aan het publiek slechts gedeeltelijk geharmoniseerd op communautair niveau. De databankenrichtlijn behelst een harmonisatie van een algemeen recht van mededeling aan het publiek, voorstelling of demonstratie voor het publiek. Dit recht is evenwel beperkt tot één categorie werken meer bepaald databanken (artikel 5). Artikel 2 van de kabel- en satellietrichtlijn kent auteurs een uitsluitend recht toe de mededeling van werken aan het publiek per satelliet of via de kabel toe te staan met betrekking tot grensoverschrijdende exploitatie van programma’s waarin auteursrechtelijk beschermde werken zijn vervat (artikel 8 en volgende). Artikel 4 van de richtlijn computerprogramma’s beschermt echter slechts “elke vorm van distributie... onder het publiek” van computerprogramma’s en heeft niet uitdrukkelijk betrekking op on-line-transmissie over de netwerken. Ten tijde van de vaststelling van de richtlijn vond de distributie gewoonlijk plaats op basis van floppy-disks en niet via netwerken. Voor bepaalde rechthebbenden van naburige rechten is in de richtlijn verhuur- en uitleenrecht voorzien in een minimumbescherming met betrekking tot bepaalde vormen van uitzending en mededeling aan het publiek van een bepaalde zaak zoals is uiteengezet in die richtlijn.
6. Wat het internationale kader betreft liepen de interpretaties tot recentelijk aanzienlijk uiteen met betrekking tot de vraag of de gefragmenteerde bepalingen inzake het recht van mededeling aan het publiek in de Berner Conventie en het Verdrag van Rome reeds betrekking hebben op “transmissies-op-aanvraag” van werken of andere zaken. In de context van de internationale onderhandelingen van de nieuwe WIPO-Verdragen werd gauw duidelijk dat de bestaande bepalingen op dit gebied in elk geval dienden te worden aangevuld, zodat zij betrekking zouden

---

³⁷ De databankenrichtlijn beschermt “elke vorm van het aan het publiek ter beschikking stellen van de inhoud van een databank of een substantieel deel ervan door ... on-line-transmissie of in een andere vorm” krachtens het sui generis-recht (artikel 7, lid 2, onder b)), hetgeen eveneens betrekking heeft op de “transmissie-op-aanvraag” van de inhoud van een databank.

hebben op alle categorieën werken, en te worden aangepast ten aanzien van de bescherming van de auteurs en de rechthebbenden van bepaalde naburige rechten teneinde beter te beantwoorden aan deze nieuwe vorm van exploitatie van het auteursrecht.

Dientengevolge is in artikel 8 van het WIPO-Auteursrechtverdrag het traditionele uitsluitende recht van de auteurs ten aanzien van niet-interactieve mededeling aan het publiek per draad of langs draadloze weg uitgebreid tot alle categorieën werken. Bovendien is in het artikel uitdrukkelijk bepaald dat het recht van mededeling aan het publiek “het op zodanige wijze [per draad of langs draadloze weg] voor het publiek beschikbaar stellen van hun werken dat deze voor leden van het publiek toegankelijk zijn op de plaats die, en op het tijdstip dat, elk van hen verkiest” omvat. Dit onderdeel van het recht betreft de nieuwe, interactieve activiteit. De formulering geeft het desbetreffende voorstel weer van de Europese Gemeenschap en haar lidstaten in de onderhandelingen. Teneinde ook de uitvoerende kunstenaars en producenten van fonogrammen een adequaat beschermingsniveau te bieden in de nieuwe interactieve omgeving is in het WIPO-Verdrag inzake uitvoeringen en fonogrammen een gelijkaardig uitsluitend recht van beschikbaarstelling ingevoerd ten behoeve van uitvoerende kunstenaars en producenten van fonogrammen (zie de artikelen 10 en 14 van het WVUF).

B. De noodzakelijke maatregelen

7. In het algemeen kan worden gesteld dat de huidige situatie in de lidstaten op het gebied van de mededeling aan het publiek van werken of andere zaken is gekenmerkt door aanzienlijke rechtsonzekerheid en juridische verschillen tussen de lidstaten inzake de aard en de kenmerken van de bescherming. Dit geldt niet alleen voor de “traditionele” mededeling aan het publiek van beschermde werken, inclusief de “on-line-mededeling”, voor zover deze nog niet is geharmoniseerd, maar inzonderheid voor de interactieve “toegang-op-aanvraag” tot werken en andere zaken. Aangezien de markt van de “exploitatie-op-aanvraag” van intellectuele eigendom wordt beschouwd als één van de belangrijkste groeipolen is de invoering van een passende en samenhangende bescherming van deze nieuwe economische vorm van exploitatie een cruciaal onderdeel van dit voorstel. Aangezien dergelijke “transmissies-op-aanvraag” over de netwerken uit hun aard voornamelijk transnationaal zullen zijn en in een aantal gevallen afhankelijk zullen zijn van communautaire markten teneinde economisch levensvatbaar te zijn, is er een behoefte aan duidelijke en geharmoniseerde voorschriften op communautair niveau welke betrekking hebben op alle in deze ontwerp-richtlijn erkende rechthebbenden.
8. De harmonisatie van dergelijke voorschriften zou tevens de hierboven beschreven nieuwe internationale verplichtingen welke zijn neergelegd in de twee nieuwe WIPO-Verdragen ten uitvoer leggen.

III. Rechtsbescherming van de integriteit van technische systemen voor identificatie en beveiliging

A. Het bestaande rechtskader

1. Nieuwe communicatietechnieken bieden nieuwe kansen om werken of andere zaken te exploiteren, meer bepaald in het kader van de on-line-diensten welke worden ontwikkeld op de netwerken. Deze nieuwe technieken brengen nieuwe gevaren voor piraterij mee. De behoefte aan doeltreffender beveiliging tegen niet-toegestane exploitatie zal toenemen. De noodzaak om het over de netwerken verspreide beschermde materiaal alsook de respectievelijke rechthebbenden te identificeren houdt hiermee verband.

Aangezien technische systemen voor identificatie en beveiliging, naargelang hun ontwerp de verwerking van persoonsgegevens inzake de verbruikspatronen van de individuele verbruikers met betrekking tot beschermde zaken kan behelzen en aldus de mogelijkheid biedt om on-line-gedrag te traceren, dient te worden gegarandeerd dat het individuele recht op privacy wordt gerespecteerd. Derhalve moeten dergelijke technische maatregelen privacy-garanties bevatten in overeenstemming met de richtlijn bescherming persoonsgegevens³⁸.

2. Het hoofddoel van het huidige voorstel is de aanpassing en de harmonisatie van intellectuele eigendomsrechten. De technologie zal eveneens oplossingen aandragen via technische maatregelen ter bescherming tegen niet-toegestane exploitatie alsook via elektronische informatie welke aan de beschermde werken of andere zaken kan worden gehecht teneinde het beheer van de rechten te vergemakkelijken. De belanghebbenden met inbegrip van de rechthebbenden hebben overeenstemming bereikt over en een begin gemaakt met de invoering van dergelijke technologie. Er kan evenwel worden aangenomen dat naast de ontwikkeling en het gebruik van systemen voor identificatie en beveiliging, een markt van “piraat”-apparatuur tot stand zal komen die het niet-toegestane onwerkzaam maken en/of het uitschakelen van deze systemen mogelijk zal maken of vergemakkelijken. De belanghebbenden hebben erop gewezen dat dit gevaar dient te worden bestreden door op internationaal en nationaal niveau specifieke voorschriften vast te stellen welke voorzien in een snelle en doelmatige rechtsbescherming van systemen voor identificatie en beveiliging.
3. In de huidige stand van het recht van de lidstaten is hoogstens op algemene wijze voorzien in voorschriften welke op deze kwestie betrekking kunnen hebben. Hoewel de lidstaten in het algemeen voorstander zijn van de ontwikkeling van technische systemen voor beveiliging en identificatie op voorwaarde dat dergelijk initiatief volledig van de markt uitgaat, is er nog geen begin gemaakt met de aanvulling van de technische maatregelen met wetgeving.
4. Op internationaal niveau is over de kwestie van gedachten gewisseld in het kader van de WIPO-onderhandelingen inzake bepaalde problemen op het gebied van het auteursrecht en de naburige rechten. De twee nieuwe WIPO-Verdragen bevatten twee parallelle bepalingen inzake “technische maatregelen”³⁹ en over

---

³⁸ Richtlijn 95/46/EG van het Europees Parlement en de Raad betreffende de bescherming van natuurlijke personen in verband met de verwerking van persoonsgegevens en betreffende het vrije verkeer van die gegevens, PB nr. L 281 van 23 november 1995, blz. 31.

³⁹ Zie artikel 11 van het WVA en artikel 18 van het WVUF.

“verplichtingen inzake informatie betreffende het beheer van rechten”. De eerste bepaling staat eraan in de weg dat technische maatregelen die houders van een auteursrecht of een naburig recht in verband met de uitoefening van hun rechten gebruiken, onwerkzaam worden gemaakt. De laatste bepaling voorkomt dat in elektronische vorm opgeslagen informatie betreffende het beheer van rechten in verband met een werk of een andere zaak wordt verwijderd of gewijzigd.

B. De noodzakelijke maatregelen

5. Een gefragmenteerde aanpak op niveau van de lidstaten met betrekking tot de flankerende wetgeving bij de technische regelingen voor beveiliging en identificatie welke worden gebruikt door de rechthebbenden op het gebied van het auteursrecht en de naburige rechten, zou niet alleen moeilijkheden teweegbrengen voor de bescherming van het auteursrecht en de naburige rechten, maar tevens de goede werking van de interne markt ongunstig beïnvloeden. Verschillen op gebied van de beveiliging kunnen de ontwikkeling van nieuwe diensten op Europees niveau belemmeren en zullen ernstige vervalsingen van de mededinging meebrengen. Om die reden lijken maatregelen ter invoering van een gelijk beschermingsniveau onder de lidstaten noodzakelijk te zijn. Dit zou de goede werking van de interne markt veilig stellen en terzelfdertijd gelijke omstandigheden creëren waarin de nieuwe diensten van de informatiemaatschappij zich kunnen ontwikkelen.
6. Niet alleen zou de harmonisatie van dergelijke voorschriften, die bijna eenparig is gevraagd, een gemeenschappelijk communautair kader bieden voor de betrokken bescherming, maar zij zou tevens op een samenhangende manier gebaseerd zijn op de nieuwe internationale verplichtingen welke voortvloeien uit de twee nieuwe WIPO-Verdragen.

IV. Het distributierecht met inbegrip van het beginsel van uitputting

A. Het bestaande rechtskader

1. De richtlijn verhuur- en uitleenrecht bevatte reeds een harmonisatie van het distributierecht (het recht om de distributie van materiële kopieën toe te staan en te verbieden) ten behoeve van vier categorieën houders van naburige rechten (uitvoerende kunstenaars, omroeporganisaties, producenten van fonogrammen en filmproducenten). Hoewel voorts een communautaire harmonisatie van het distributierecht is bereikt voor bepaalde categorieën werken zoals computerprogramma's en databanken, welke auteursrechtelijk beschermd zijn, worden in de onderscheiden lidstaten verschillende regelingen toegepast op het distributierecht met betrekking tot andere werken welke buiten de werkingssfeer vallen van de richtlijn computerprogramma's en de richtlijn databanken. Eén groep lidstaten heeft bijvoorbeeld geen afzonderlijk distributierecht ingevoerd. Deze groep omvat landen met systemen waarin het reproductierecht betrekking heeft op het recht van de auteur om toezicht uit te oefenen op de bestemming van kopieën alsook op hun hergebruik en wederverkoop (bijvoorbeeld Frankrijk, België) en de lidstaten waar de distributie in de werkingssfeer valt van het publicatierecht (bijvoorbeeld Nederland, Ierland, de Scandinavische landen). Een andere grotere

groep van lidstaten voorziet in een afzonderlijk distributierecht voor alle werken (Duitsland, Oostenrijk, Spanje, Griekenland, Italië, Portugal, het Verenigd Koninkrijk).

2. De lidstaten passen tevens verschillende beperkingen van het distributierecht toe met betrekking tot werken naargelang er expliciet dan wel impliciet is voorzien in het recht zelf. De belangrijkste beperking is de uitputting bij eerste verkoop. In bepaalde nationale wetgevingen (met uitzondering van België, Frankrijk, Luxemburg en Portugal) is uitdrukkelijk bepaald dat het distributierecht in het betrokken land wordt uitgeput door de eerste binnenlandse verkoop van een kopie van een werk die met de instemming van de rechthebbende is geschied (nationale uitputting). Ingevolge de jurisprudentie van het Hof van Justitie⁴⁰ moet het distributierecht worden uitgeput door de eerste verkoop van het product in de Gemeenschap, op voorwaarde dat de verkoop, zoals bij de nationale uitputting, is geschied door de rechthebbende of met zijn toestemming teneinde het beginsel van het vrij verkeer van goederen in de gehele Gemeenschap te verzoenen met de bescherming van de specifieke door intellectuele eigendomsrechten beschermende zaak (communautaire uitputting).
3. Bepaalde lidstaten hebben het uitputtingsbeginsel niet territoriaal afgebakend. Dientengevolge passen zij, althans in bepaalde gevallen, de internationale uitputting toe zodat de eerste verkoop van een product ter wereld door de rechthebbende of met zijn toestemming het distributierecht dat met het product is verbonden, wordt uitgeput. Dit kan vergaande gevolgen hebben voor de werking van de interne markt en voor de gebruikers en rechthebbenden in de Gemeenschap.

B. De noodzakelijke maatregelen

4. Zoals gezegd wordt de beperkte handeling van distributie van werken in de lidstaten op verschillende wijze geënclassificeerd. Tevens streven de lidstaten een enigszins tegenstrijdig beleid na op gebied van de uitzonderingen op het distributierecht inzonderheid met betrekking tot het beginsel van de uitputting.
5. Er dient te worden opgemerkt dat in artikel 6, lid 1, van het nieuwe WIPO-Verdrag Auteursrecht is bepaald dat auteurs het uitsluitende recht hebben om toestemming te verlenen voor het publiek beschikbaar stellen van het origineel en kopieën van hun werken. Verder is in artikel 6, lid 2, bepaald dat niets in dit Verdrag afbreuk doet aan de vrijheid van de verdragsluitende partijen om in voorkomend geval de voorwaarden vast te stellen waaronder uitputting van dit recht optreedt na de eerste verkoop of na andere eigendomsoverdracht van het origineel of van een kopie van het werk met toestemming van de auteur. Met een harmonisatie van het distributierecht voor alle typen werken op communautair niveau zouden tevens de nieuwe verplichtingen krachtens artikel 6, lid 1, van het WVA ten uitvoer worden gelegd.

---

⁴⁰ Voor het auteursrecht zie zaak 270/80 (Polydor v. Harlequin Record Shops), Jurispr. 1982 blz. 329, r.o. 7 en zaak 395/87 (Tournier), Jurispr. blz. 2565, r.o. 11-13; voor de naburige rechten zie zaak 78/70 (Deutsche Grammophon), Jurispr. 1971 blz. 487, gevoegde zaken 55 en 57/80 (Musikvertrieb Membran), Jurispr. 1981 blz. 147 en zaak 341/87 (EMI Electrola v. Patricia), Jurispr. 1989 blz. 92, r.o. 9.

6. De goede werking van de interne markt kan niet worden gegarandeerd indien lidstaten verschillende regelingen toepassen met betrekking tot de uitputting van intellectuele eigendomsrechten. Handelsbelemmeringen en vervalsingen van de mededinging kunnen ontstaan. Indien lidstaat A in zijn nationale wetgeving regels vaststelt volgens dewelke de invoer van een goed rechtmatig is zodra het originele goed waarin een beschermd werk is vevat, door of met toestemming van de rechthebbende in het verkeer is gebracht in een derde land, dan haalt de rechthebbende dientengevolge geen voordeel uit het recht dat verbonden is met dat product in die lidstaat. Indien in hetzelfde geval lidstaat B niet voorziet in internationale uitputting kan de rechthebbende zijn uitsluitende recht invoeren op het grondgebied B en parallelle invoer van het betrokken goed beletten. Discrepancies in de toepassing van het uitputtingsbeginsel door de lidstaten leiden derhalve tot een opdeling van de interne markt in afzonderlijke nationale markten en gebieden. Bovendien zou de rechtmatige beperking van de intracommunautaire handel in goederen eveneens af te rekenen hebben met praktische moeilijkheden wegens de afschaffing van de grenscontroles in de Gemeenschap. Dientengevolge zouden distorties ontstaan in de handel in dergelijke goederen en zouden de aanbodkanalen worden verlegd.
7. Derhalve moeten alle lidstaten het uitputtingsbeginsel op samenhangende wijze toepassen. Het vigerende afgeleide Gemeenschapsrecht sluit reeds internationale uitputting voor de betrokken beschermingsgebieden uit en voorziet slechts in een communautaire uitputting. Wat intellectuele eigendom betreft, hebben de richtlijnen die betrekking hebben op computerprogramma's en databanken alsook op topografieën van halfgeleiderproducten, precedenten in het leven geroepen op dit gebied. Zoals de richtlijn verhuur- en huurrecht, ten aanzien van de rechthebbende van naburige rechten, moeten zij zodanig worden uitgelegd dat de internationale uitputting van het distributierecht niet is toegestaan. Derhalve is het logisch verder te gaan op basis van het bestaande *acquis communautaire* en dit aan te vullen.
8. De aanzienlijke discrepanties in de wetgeving en gebruiken van de lidstaten en de verplichtingen van het WIPO-Verdrag maken derhalve wetgevende maatregelen op communautair niveau noodzakelijk met het oog op de harmonisatie van het distributierecht ten behoeve van alle auteurs en houders van naburige rechten. Dit voorstel biedt tegelijkertijd een kans om coherente gelijke omstandigheden tot stand te brengen voor de elektronische en de materiële distributie van beschermd materiaal en om een duidelijk onderscheid tussen beiden te maken.

HOOFDSTUK 4: RECHTSKADER

I. Het passende rechtsinstrument

1. Om proportionaliteitsredenen is de Commissie van mening dat een richtlijn het passende rechtsinstrument is omdat de lidstaten een zekere flexibiliteit behouden ten aanzien van de middelen om de hierboven besproken doelstelling van de interne markt te verwezenlijken, terwijl deze verwezenlijking verzekerd is.

II. De passende rechtsgrondslag

2. In haar mededeling inzake het vervolg op het Groenboek inzake het auteursrecht en de naburige rechten in de informatiemaatschappij (COM(96)568 def.) kondigde de Commissie aan dat zij voornemens was een aantal harmonisatiemaatregelen voor te stellen op gebied van het auteursrecht en de naburige rechten teneinde het bestaande wetgevend kader aan te passen en verder aan te vullen waar dit noodzakelijk is voor de goede werking van de interne markt en voor de totstandbrenging van een gunstige regelgeving voor de ontwikkeling van de informatiemaatschappij in Europa. Ingevolge het onderzoek van de reacties welke zijn binnengekomen op het Groenboek Auteursrecht van 1995 en het vervolg erop van 1996 stelt de Commissie voor dat artikel 57, lid 2, artikel 66 en artikel 100A zouden dienen als rechtsgrondslag voor dit voorstel.
3. Bepaalde verschillen tussen de lidstaten in de rechtsbescherming van werken en andere zaken kunnen aanzienlijke belemmeringen opwerpen voor de vrije vestiging en de vrije dienstverlening in de Gemeenschap in die zin dat de wettelijke regeling inzake auteursrecht en naburige rechten welke van kracht is in één lidstaat, in de weg zal staan aan de productie van goederen zoals CD-ROMs in andere lidstaten of de verstrekking van diensten, zoals on-line-diensten, in een andere lidstaat ernstig zal belemmeren. Artikel 57, lid 2, en artikel 66 zijn derhalve de passende basis voor dit voorstel.
4. Met betrekking tot het vrije verkeer van goederen en de vervalsingen van de mededinging kunnen verschillen in en rechtsonzekerheid ten aanzien van de reikwijdte van een bepaald auteursrecht of een naburig recht negatieve gevolgen sorteren voor de werking van de interne markt. Om die reden is artikel 100A eveneens een passende rechtsbasis voor dit voorstel.

Zoals hierboven is uiteengezet heeft de nieuwe technische omgeving om technische en economische redenen reeds geleid tot een toename van de grensoverschrijdende exploitatie van werken en andere zaken zoals fonogrammen of vastgelegde uitvoeringen. Deze ontwikkelingen zullen en moeten verder toenemen. De goede werking van de interne markt op gebied van auteursrecht en naburige rechten vergt derhalve een hogere geharmoniseerde bescherming van het auteursrecht en de naburige rechten dan momenteel het geval is. Dit voorstel beoogt het vrije verkeer van werken en andere zaken in de Gemeenschap te begunstigen en wezenlijke vervalsingen van de mededinging uit te schakelen tussen inhoudverstrekkers alsook tussen gebruikers van beschermd materiaal via de invoering van een vergelijkbare en doorzichtige bescherming van het auteursrecht en de naburige rechten in de lidstaten. Dergelijke gelijke omstandigheden zullen aanzienlijk bijdragen tot de diversifiëring van de inhoud en tot schaalvoordelen inzake de nieuwe producten en diensten welke cruciaal zijn voor de verwezenlijking van de informatiemaatschappij.

5. Wat de keuze van het rechtsinstrument en de rechtsgrondslag betreft spoort dit voorstel met de benadering die tot dusver is gekozen voor harmonisatiemaatregelen op gebied van het auteursrecht en de naburige rechten.

DEEL II: Artikelsgewijze commentaar

Artikel 1: Werkingssfeer

Artikel 1 is een standaardbepaling. Het bakent de werkingssfeer van de richtlijn af en maakt duidelijk dat het huidige voorstel niets wijzigt aan de bestaande richtlijnen op het gebied van het auteursrecht en de naburige rechten, tenzij anders is bepaald.

Artikel 2: Reproductierecht

1. Artikel 2 kent auteurs, die behalve wat computerprogramma's en databanken betreft nog niet over een geharmoniseerd reproductierecht beschikken, het uitsluitende recht toe om de reproductie van hun werken toe te staan of te verbieden. Het artikel kent ditzelfde reproductierecht bovendien ook aan de andere in het *acquis communautaire* erkende rechthebbenden toe. Deze rechthebbenden beschikken nu reeds over een uitsluitend reproductierecht op grond van artikel 7 van de richtlijn verhuurrecht. In deze laatste bepaling wordt de draagwijdte van dat recht echter in zeer algemene bewoordingen omschreven en wordt nog geen rekening gehouden met de nieuwe elektronische omgeving. Omwille van de duidelijkheid van de regelgeving en de samenhang met het *acquis communautaire* inzake het reproductierecht op computerprogramma's en databanken wordt artikel 7 van de richtlijn verhuurrecht bijgevolg geschrapt (zie artikel 10, lid 1) en door dit artikel vervangen. Aldus wordt aan alle auteurs, uitvoerende kunstenaars, producenten van fonogrammen en films en omroeporganisaties hetzelfde niveau van bescherming van hun werken en andere zaken gewaarborgd wat de door het reproductierecht beschermde handelingen betreft.
2. De bepaling geeft een brede definitie van het reproductierecht, waaronder alle relevante reproductiehandelingen, zowel on line als off line, zowel in materiële als in immateriële vorm, vallen. Ze sluit aan bij het *acquis communautaire*. Ze is ook gebaseerd op voorstellen die de Gemeenschap en de lidstaten tijdens de diplomatieke conferentie van de WIPO in december 1996 hebben ingediend, en op de bewoordingen van het WVUF.
3. De definitie in het voorstel omvat de directe en indirecte reproductie, zowel tijdelijk als duurzaam, om op het even welke wijze en in om het even welke vorm. Het eerste element van de definitie wordt gevormd door de termen "direct" en "indirect". Een dergelijke formulering komt zowel voor in artikel 7 van de richtlijn verhuurrecht als in artikel 10 van het Internationaal Verdrag van Rome. Onder de eerste van deze twee termen valt de rechtstreekse reproductie van een werk of een andere beschermde zaak op dezelfde of een verschillende drager. Onder de term "indirect" valt de reproductie via een tussenstadium, zoals het opnemen van een uitzending die zelf wordt gerealiseerd met behulp van een fonogram. De bepaling wil ook duidelijk maken dat het recht niet wordt beïnvloed door de afstand tussen de plaats waar het originele werk zich bevindt, en de plaats waar een kopie van dat werk wordt gemaakt. Met het tweede element (tijdelijk/duurzaam) wordt beoogd

duidelijk te maken dat in de netwerkomgeving zeer uiteenlopende typen van reproductie kunnen voorkomen, die alle reproductiehandelingen in de zin van deze bepaling vormen. Het resultaat van een reproductie kan een tastbare, duurzame kopie zoals een boek zijn, maar evengoed een niet-zichtbare, tijdelijke kopie van een werk in het werkgeheugen van een computer. Zowel het maken van tijdelijke als van duurzame kopieën moet onder de definitie van reproductiehandeling vallen.

Artikel 3: Recht van mededeling aan het publiek, met inbegrip van het recht om werken en andere zaken beschikbaar te stellen

1. In lijn met artikel 8 WVA vult artikel 3, lid 1, op communautair niveau de bestaande harmonisatie aan door auteurs een algemeen uitsluitend recht toe te kennen om elke mededeling aan het publiek buiten de interactieve omgeving toe te staan of te verbieden. Hieronder vallen alle vormen van openbare mededeling en alle categorieën van werken, voorzover hiervoor nog geen regeling bestaat in het *acquis communautaire*. Zoals in artikel 1 duidelijk is gemaakt, laat dit de bestaande bepalingen op dit gebied (artikel 2 van de richtlijn kabel en satelliet, artikel 5 van de richtlijn databanken) onverlet. Een dergelijke harmonisatie zal de auteurs en de verrichters van diensten waarvan de inhoud uit beschermde werken bestaat, een vergelijkbaar beschermingsniveau waarborgen ten aanzien van de mededeling aan het publiek van alle categorieën van werken in de lidstaten.

Onder de uitdrukking “mededeling aan het publiek” van een werk vallen alle middelen en werkwijzen die niet bestaan in de distributie van materiële kopieën. Dit omvat de mededeling per draad en de draadloze mededeling. Een mededeling aan het publiek kan gepaard gaan met een hele reeks transmissiehandelingen en reproductiehandelingen, zoals het tijdelijk opslaan van een werk. Op de reproductiehandelingen, zoals het opslaan van een werk, is het reproductierecht (zie artikel 2) van toepassing. Wanneer op enig punt van een transmissie of aan het einde van een transmissie het werk aan het publiek wordt medegedeeld, onder meer ook door openbare display op een beeldscherm, is voor een dergelijke mededeling aan het publiek steeds de toestemming van de auteur vereist. Het begrip “mededeling aan het publiek” dat hier wordt gehanteerd, heeft dezelfde inhoud als in het *acquis communautaire* en in de relevante internationale bepalingen, zoals die van de Berner Conventie en het WVA. Evenals in het *acquis communautaire* is de definitie van “publiek” een zaak van nationaal recht.

2. Het tweede gedeelte van artikel 3, lid 1, betreft de interactieve omgeving. Het sluit nauw aan bij artikel 8 WVA en geeft op communautair niveau uitvoering aan dat artikel. De bepaling maakt in overeenstemming met de resultaten van het overleg dat heeft plaatsgevonden, duidelijk dat in het recht van “mededeling aan het publiek” het recht besloten ligt om werken voor het publiek beschikbaar te stellen, per draad of draadloos, op zodanige wijze dat die werken voor leden van het publiek op de door dezen individueel gekozen plaats en tijd toegankelijk zijn. Een van de belangrijkste doelstellingen van de bepaling is duidelijk te maken dat de interactieve “transmissie-op-aanvraag” onder dit recht valt. De bepaling zorgt voor rechtszekerheid door duidelijk te maken dat het recht van mededeling aan het publiek ook geldt wanneer verschillende personen tussen wie geen onderlinge

relatie bestaat (leden van het publiek), individueel, vanop verschillende plaatsen en op verschillende tijdstippen, toegang kunnen verkrijgen tot een werk dat zich op een openbaar toegankelijke site bevindt.

Zoals tijdens de diplomatieke conferentie van de WIPO werd beklemtoond, is de beslissende handeling het “voor het publiek beschikbaar stellen van het werk”, d.w.z. het aanbieden van het werk op een openbaar toegankelijke site, hetgeen voorafgaat aan het stadium van de daadwerkelijke “transmissie-op-aanvraag” van het werk. Het doet niet ter zake of het werk daadwerkelijk door iemand is opgevraagd of niet. Het “publiek” bestaat uit individuele “leden van het publiek”.

Het element van de individuele keuze doelt op het interactieve “op aanvraag”-karakter van de toegang. De door de bepaling geboden bescherming geldt dus niet voor omroepuitzendingen, met inbegrip van nieuwe vormen daarvan zoals betaaltelevisie of *pay-per-view*, omdat aan het vereiste van de individuele keuze niet is voldaan wanneer het werken betreft die in het kader van een vooraf vastgesteld programma worden aangeboden. De bescherming geldt evenmin voor de zogenoemde *near-video-on-demand*, waarbij het aangeboden niet-interactieve programma herhaaldelijk met korte tussenpozen wordt uitgezonden. Voorts is de bepaling ook niet van toepassing op de zuivere privé-communicatie, hetgeen duidelijk blijkt uit het gebruik van de term “publiek”.

3. Terwijl artikel 3, lid 1, betrekking heeft op de rechten van auteurs, voert artikel 3, lid 2, in lijn met het WVUF een uitsluitend recht om het beschikbaar stellen van beschermde zaken toe te staan of te verbieden in ten behoeve van de vier groepen van houders van naburige rechten die reeds in artikel 2 zijn genoemd (uitvoerende kunstenaars, producenten van fonogrammen, filmproducenten, omroeporganisaties). Deze bepaling geeft uitvoering aan de artikelen 10 en 14 WVUF. De bepaling is niet van toepassing op niet-interactieve transmissies. Ze laat de bestaande bepalingen op dit gebied (artikel 8 van de richtlijn verhuurrecht, artikel 4 van de richtlijn kabel en satelliet) onverlet.

Het toepassingsgebied van de bepaling reikt echter verder dan deze internationale verplichtingen. Anders dan in het WVUF wordt in het voorstel dit recht toegekend aan alle categorieën die reeds over naburige rechten beschikken op grond van het *acquis communautaire*. Voorts wordt, andermaal volgens dezelfde benadering als in het *acquis communautaire*, dit recht niet beperkt tot het domein van de geluidsuitvoeringen, maar geldt het ook voor audiovisueel materiaal. Een uitsluitend recht in al deze situaties wordt gerechtvaardigd door de belangrijke economische impact die de nieuwe gebruiksvormen op de exploitatie van de beschermde zaken van deze rechthebbenden zullen hebben, en door het toegenomen gevaar van piraterij dat ze met zich brengen. De openstelling voor het publiek van een databank voor de directe “levering-op-aanvraag” van opgenomen muziek, audiovisuele producties en multimediate producten langs netwerken naar thuiscomputers en andere digitale units kan gemakkelijk een substituut worden voor de directe verkoop van materiële kopieën van dergelijk materiaal. De houders van naburige rechten moeten bijgevolg zowel over een uitsluitend reproductierecht als over een uitsluitend recht van “beschikbaarstelling voor het publiek” beschikken.

Zoals in artikel 3, lid 1, ten aanzien van auteurs het geval is, omvat het in artikel 3, lid 2, omschreven recht van beschikbaarstelling zowel het per draad als het draadloos beschikbaar stellen van dergelijk materiaal. Het is beperkt tot situaties waarin het materiaal toegankelijk is vanop een plaats en op een tijdstip die individueel worden gekozen, d.w.z. interactief en “op aanvraag”. Het is evenmin van toepassing op privé-communicatie enerzijds, noch op omroepuitzendingen in welke vorm dan ook, met inbegrip van *near-on-demand*-diensten, anderzijds. Zoals uiteengezet in de mededeling van de Commissie van november 1996 inzake het auteursrecht⁴¹, staat op grond van de conclusies van het overleg over het Groenboek nog niet vast dat er behoefte bestaat aan een uitsluitend recht op bepaalde vormen van omroepuitzendingen ten gunste van de houders van naburige rechten.

4. Ter bevordering van de rechtszekerheid in de lidstaten wordt in artikel 3, lid 3, herhaald dat de on-line-transmissie van een werk of een andere beschermde zaak met de toestemming van de rechthebbende niet leidt tot uitputting van het relevante recht dat deze exploitatiehandeling beschermt, d.w.z. het recht van mededeling aan het publiek, ook in de vorm van “beschikbaarstelling”. De mededeling aan het publiek van een werk of een andere zaak, per draad of draadloos, is bijgevolg een handeling die een onbeperkt aantal keren kan worden herhaald en waarvoor telkens toestemming vereist is, binnen de wettelijk bepaalde grenzen. Met deze bepaling wordt slechts beoogd de bestaande rechtssituatie op communautair niveau te verduidelijken, door nog eens uitdrukkelijk te stellen dat het verrichten van diensten niet tot de uitputting van rechten leidt⁴². Een gelijkaardige verduidelijking was tijdens de discussie in de loop van de wetgevende procedure toegevoegd aan de richtlijn verhuurrecht (zie artikel 1, lid 4, van de richtlijn verhuurrecht).

Artikel 4: Distributierecht

1. In lijn met artikel 6, lid 1, WVA en ter bevordering van de interne markt voor auteursrechtelijk beschermd materiaal voorziet artikel 4, lid 1, van het voorstel ten behoeve van auteurs in het uitsluitende recht om elke vorm van distributie onder het publiek van het origineel of kopieën van hun werken, door verkoop of anderszins, toe te staan. Deze bepaling harmoniseert aldus het distributierecht voor de auteurs van alle categorieën van werken, voorzover dit nog niet was geschied. Eveneens in overeenstemming met het *acquis communautaire* blijft het de lidstaten vrijstaan hun eigen concept van dit recht toe te passen, mits inhoudelijke gelijkwaardigheid tot stand wordt gebracht. Zoals in het *acquis communautaire* op dit punt worden met de uitdrukkingen “kopieën” en “originelen en kopieën”, die onder het distributierecht vallen, uitsluitend vastgelegde exemplaren bedoeld die als tastbare voorwerpen in het verkeer kunnen worden gebracht.

---

⁴¹ Vervolg op het Groenboek inzake het auteursrecht en de naburige rechten in de Informatiemaatschappij, COM(96)568 def. van 20 november 1996.

⁴² Zie zaak 62/79, Coditel/Ciné-Vog Films, Jurispr. 1980, blz. 881; zaak 262/81, Coditel/Ciné-Vog Films, Jurispr. 1982, blz. 3381; zaak 156/86, Warner Brothers en Metronome Video/Christiansen, Jurispr. 1988, blz. 2605.

2. In lid 2 wordt de uitzondering op het distributierecht, namelijk de uitputting, geharmoniseerd. In de bepaling wordt gesteld dat het distributierecht in de gehele Gemeenschap eerst wordt uitgeput bij de eerste verkoop van het exemplaar van het werk in de Gemeenschap, mits de verkoop door de rechthebbende of met diens toestemming wordt verricht. Hierin weerspiegelt zich de vaste rechtspraak van het Hof van Justitie, die erop gericht is het beginsel van het vrije verkeer van goederen in de gehele Gemeenschap te verzoenen met de bescherming van het specifieke voorwerp van intellectuele eigendomsrechten. Aldus wordt gewaarborgd dat het door artikel 4, lid 1, toegekende distributierecht geen nieuwe handelsbelemmeringen in de interne markt veroorzaakt.

Op grond van dezelfde benadering als in het *acquis communautaire* ontnemt de bepaling de lidstaten de mogelijkheid om de internationale uitputting toe te passen (hetgeen inhoudt dat de eerste verkoop van een artikel waar ook ter wereld door de rechthebbende of met diens toestemming de uitputting van het aan dat artikel verbonden distributierecht tot gevolg heeft). Op het ogenblik heffen de belangrijkste handelspartners van de EU bijzondere invoerrechten of sluiten zij op een andere wijze de internationale uitputting uit. Zou de internationale uitputting van het distributierecht gelden, dan zou dit bijgevolg tot concurrentienadeel leiden. Bovendien rijzen in verband met de gevolgen voor de rechthebbenden in derde landen bepaalde vragen waarop eerst in gunstige zin een antwoord zou moeten worden gegeven vooraleer aan een stelsel van internationale uitputting zou kunnen worden gedacht. Een geharmoniseerde uitsluiting van de internationale uitputting ten aanzien van alle categorieën van werken zou een einde maken aan de bestaande distorsies van de handel in dergelijke goederen en aan het opnieuw uiteenvallen van de interne markt in nationale markten en gebieden.

Artikel 5: Uitzonderingen op de aan toestemming onderworpen handelingen als omschreven in de artikelen 2 en 3

1. Artikel 5 harmoniseert de beperkingen en uitzonderingen op het reproductierecht en het recht van mededeling aan het publiek, met inbegrip van het hierin besloten liggende recht van interactieve beschikbaarstelling. Een dergelijke harmonisatie is onontbeerlijk voor de goede werking van de interne markt. Zonder een adequate harmonisatie van deze uitzonderingen en van de voorwaarden voor toepassing ervan bestaat het risico dat in de lidstaten tal van beperkingen en uitzonderingen op deze rechten blijven gelden, waartussen niet onaanzienlijke verschillen bestaan, met als gevolg dat deze rechten op uiteenlopende wijze worden toegepast. De aanneming van de nieuwe WIPO-Verdragen heeft dit risico niet verminderd. De bepalingen van deze verdragen inzake uitzonderingen (artikel 10 WVA en artikel 16 WVUF) geven algemene richtsnoeren met betrekking tot de voorwaarden waaronder en de grenzen waarbinnen dergelijke uitzonderingen mogelijk zijn. Tenzij ze worden uitgelegd in het licht van het *acquis communautaire*, bestaat het risico dat deze nieuwe internationale verplichtingen door de lidstaten op uiteenlopende wijze worden geïnterpreteerd en dat in de Gemeenschap handelsbelemmeringen ontstaan, met name op de markt van de “diensten-op-aanvraag” waarvan de inhoud uit beschermd materiaal bestaat.

Met de bepaling wordt beoogd een evenwicht tot stand te brengen tussen enerzijds de noodzaak om de schepping van originele werken en andere beschermde zaken zoveel mogelijk aan te moedigen, en anderzijds de noodzaak om de verspreiding van die werken onder de gebruikers te vergemakkelijken. De bepaling berust op een herbeoordeling in het licht van de nieuwe technologische ontwikkelingen, omdat de economische impact hiervan sterk zou kunnen verschillen in vergelijking met de traditionele omgeving. In dergelijke gevallen moeten de uitzonderingen en beperkingen restrictiever worden uitgelegd, zowel door de communautaire wetgever als door de lidstaten die de uitzonderingen toepassen, teneinde economische schade voor de markt van beschermde werken en andere zaken te voorkomen.

2. De beginselen die aan dit artikel ten grondslag liggen, zowel wat de opzet als wat de inhoud van de uitzonderingen betreft, zijn ontleend aan het *acquis communautaire* (de richtlijn computerprogramma's en de richtlijn databanken). Wat de opzet betreft, bevat artikel 5 een opsomming van geoorloofde uitzonderingen; deze opsomming is uitputtend. De lidstaten zullen in geen andere uitzonderingen mogen voorzien dan de hier genoemde. De mate van harmonisatie van de uitzonderingen hangt af van de impact ervan op de goede werking van de interne markt, rekening gehouden met het subsidiariteitsbeginsel en het evenredigheidsbeginsel en met de nieuwe WIPO-verplichtingen. Die uitzonderingen en beperkingen welke een grotere impact op de interne markt hebben zijn ofwel verplicht gesteld, ofwel zijn de voorwaarden voor toepassing ervan verdergaand geharmoniseerd. De met dit artikel beoogde mate van harmonisatie berust dus op een evenwicht tussen de vereisten van de interne markt enerzijds en het subsidiariteitsbeginsel anderzijds. Wat de optionele uitzonderingen betreft, zal het de lidstaten vrijstaan die op nationaal niveau te handhaven of in te voeren. Indien zij daartoe besluiten, moeten zij voldoen aan de in de richtlijn en in de internationale overeenkomsten vastgelegde voorwaarden, zoals de "driestapstoets", die in een van de bepalingen inzake de uitzonderingen is overgenomen. Deze differentiërende aanpak, die hieronder wordt uiteengezet en die uit het *acquis communautaire* is afgeleid, heeft tot doel in alle lidstaten gelijkheid op het gebied van het auteursrecht en de naburige rechten te creëren en tegelijk de lidstaten voldoende ruimte te laten om hun nationale juridische en culturele tradities in stand te houden.

3. Artikel 5, lid 1, voert een verplichte uitzondering op het reproductierecht in voor bepaalde technische reproductiehandelingen die een wezenlijk onderdeel van een technologisch procédé vormen en die worden verricht met als enig doel een andere exploitatiehandeling te verrichten. Natuurlijk kan deze uitzondering, net zoals de overige in dit artikel genoemde uitzonderingen, slechts toepassing vinden voorzover ook is voldaan aan de "driestapstoets" in lid 4 van dit artikel.

Artikel 5, lid 1, heeft tot doel van de werkingssfeer van het reproductierecht bepaalde reproductiehandelingen uit te sluiten die vanwege de toegepaste technologie noodzakelijk zijn, maar die op zich geen economische betekenis bezitten. De bepaling is met name van toepassing op de on-line-omgeving, maar ook op reproductiehandelingen die plaatsvinden in verband met het gebruik van een beschermde zaak in off-line-formaat. In dergelijke gevallen moet de draagwijdte

van het reproductierecht worden beperkt en moeten uitsluitend die reproductiehandelingen worden beschermd welke op zich economisch belangrijk zijn. Een dergelijke verplichte uitzondering op communautair niveau is van cruciaal belang, omdat de hier bedoelde kortstondige reproductiehandelingen, die accessoir aan het eindgebruik van het werk zijn, zullen plaatsvinden bij de meeste vormen van, vaak grensoverschrijdende, exploitatie van beschermd materiaal. Zo zal bij een *video-on-demand*-transmissie van een databank in Duitsland naar een thuiscomputer in Portugal de video eerst en vooral moeten worden gekopieerd op de plaats waar de databank zich bevindt, en zal hij vervolgens langs het transmissiepad naar Portugal gemiddeld wel 100 keer of meer moeten worden opgeslagen, veelal gedurende extreem korte tijd. Het bestaan van zodanige verschillen in het recht van de lidstaten dat in sommige daarvan de accessoire handeling van het opslaan telkens aan goedkeuring is onderworpen, zou een groot gevaar meebrengen voor belemmering van het vrije verkeer van goederen en diensten, met name van on-line-diensten waarvan de inhoud uit beschermd materiaal bestaat.

4. In artikel 5, lid 2, onder a), b) en c), worden drie optionele uitzonderingen op het reproductierecht opgesomd waarin de lidstaten kunnen voorzien, mits aan de in dit artikel, en onder meer ook in lid 2 zelf, vastgestelde voorwaarden wordt voldaan. Er wordt de lidstaten dus een betrekkelijk grote vrijheid gelaten bij het herbeziën van hun wettelijke regelingen die op de hier bedoelde gevallen van reproductie van toepassing zijn.
5. Artikel 5, lid 2, onder a), staat de lidstaten toe een uitzondering voor de reproductie door middel van fotografie of druk ("reprografie"), met of zonder vergoedingsstelsel ten behoeve van de rechthebbenden, te handhaven of in te voeren, mits aan de voorwaarden van dit artikel en met name aan de "driestapstoets" wordt voldaan. De bepaling geldt uitsluitend voor reprografie, d.w.z. technieken waarmee een facsimile of anders gezegd een afdruk op papier kan worden vervaardigd. Niet de gebruikte techniek is bepalend, maar wel het verkregen resultaat, dat een papieren kopie moet zijn.

Indien deze optionele uitzondering in de richtlijn is ingeschreven, dan is dit omdat, voorzover in de lidstaten uitzonderingen voor reprografie bestaan, deze ondanks hun onderlinge verschillen in de praktijk grotendeels dezelfde uitwerking hebben. In de lidstaten waar reprografieregelingen bestaan, zijn de verschillen tussen de tarieven en opbrengsten niet erg groot. Deze geringe verschillen zijn veel minder schadelijk voor de interne markt dan het feit dat in sommige lidstaten dergelijke regelingen bestaan en in andere lidstaten niet. Omdat de verschillen tussen de bestaande reprografieregelingen de werking van de interne markt niet in noemenswaardige mate belemmeren en omdat die verschillen waarschijnlijk nog kleiner zullen worden naarmate andere lidstaten dergelijke regelingen invoeren, bestaat er dan ook geen aantoonbare behoefte aan een verdergaande harmonisatie van deze uitzondering op het reproductierecht.

Die lidstaten welke nu reeds een vergoedingsstelsel kennen moeten dit blijven kunnen toepassen, maar het huidige voorstel verplicht de overige lidstaten niet diezelfde weg in te slaan.

6. Artikel 5, lid 2, onder b), staat uitzonderingen op het reproductierecht toe voor de reproductie van geluidsmateriaal, beeldmateriaal en audiovisueel materiaal voor privé-gebruik. De lidstaten mogen dus uitzonderingen voor deze vormen van reproductie handhaven of invoeren. Dit betekent dat die lidstaten welke reeds uitzonderingen voor het thuis kopiëren in de vorm van wettelijke licenties, al dan niet gecombineerd met een heffingstelsel, kennen, deze mogen blijven toepassen, mits aan de voorwaarden van dit artikel en met name van lid 2 en inzonderheid aan de “driestapstoets” wordt voldaan, maar dat de overige lidstaten niet verplicht zijn dergelijke uitzonderingen in te voeren.

Er wordt in de bepaling geen onderscheid gemaakt tussen analoge en digitale technologie. Vereist is dat de reproductie plaatsvindt “voor privé-gebruik en zonder commercieel oogmerk”. “Privé-gebruik” moet restrictief worden uitgelegd. Hieronder valt natuurlijk onder meer het geval dat iemand thuis uitsluitend voor eigen gebruik een fonogram kopieert. Vereist is voorts dat het thuis kopiëren geschiedt zonder commercieel oogmerk. Hiermee wordt beoogd dat de reproductie tot de privé-sfeer beperkt blijft; zo niet is er sprake van piraterij.

Om uit te maken hoe in de context van dit voorstel het thuis kopiëren het best wordt aangepakt, moet rekening worden gehouden met de technologische ontwikkelingen. De digitale technologie zal de consumenten in beginsel in staat stellen thuis snel, zonder kwaliteitsverlies en in meerdere exemplaren kopieën te maken. Het is echter nog zeer onzeker of het digitaal thuis kopiëren onder de consumenten ingeburgerd zal raken. Verwacht wordt dat de digitale technologie een doeltreffend toezicht op het thuis kopiëren mogelijk zal maken en ertoe zal leiden dat de heffingstelsels worden vervangen door individuele licentiëring; hieraan wordt overigens (in de context van het “elektronisch beheer van rechten”) reeds gewerkt, althans in de on-line-omgeving. Dit zou sommige lidstaten ertoe kunnen brengen de uitzonderingen die voor het thuis kopiëren gelden, ten aanzien van het digitaal kopiëren op te heffen, zoals één lidstaat trouwens reeds heeft gedaan, mede vanwege de mogelijke economische impact van het thuis kopiëren op de normale exploitatie van het reproductierecht. Andere lidstaten zullen wellicht het digitaal thuis kopiëren, in combinatie met een vergoedingsstelsel, tot op zekere hoogte, zij het waarschijnlijk binnen engere grenzen dan in de traditionele omgeving, willen toestaan, omdat misschien voor sommige vormen van thuis kopiëren geen of geen geschikte technologie voor het beperken van het kopiëren voorhanden zal zijn. Gelet op deze onzekerheid, zowel wat betreft de mogelijkheid om het thuis kopiëren in de digitale omgeving te controleren als wat betreft het consumentengedrag op dit gebied, lijkt een verdergaande harmonisatie van het digitaal thuis kopiëren vooralsnog voorbarig. Daarom wordt voorgesteld het aan de lidstaten over te laten of zij uitzonderingen voor het digitaal thuis kopiëren handhaven of invoeren. Natuurlijk moeten ook hier de terzake geldende internationale verplichtingen worden nagekomen (en moet met name aan voornoemde “driestapstoets” worden voldaan). De Commissie zal de marktontwikkelingen in verband met het digitaal thuis kopiëren van nabij volgen en in het eerste halfjaar van 1998 de belanghebbende kringen raadplegen, teneinde passende maatregelen te treffen. Bij die raadpleging zal bijzondere aandacht

worden besteed aan de technologische aspecten en aan het evenwicht van rechten en belangen.

Dezelfde benadering wordt voorgesteld voor het analoog thuishopiëren, zij het om andere redenen. Het analoog thuishopiëren heeft weliswaar de wettige belangen van de rechthebbenden reeds aanzienlijk geschaad, maar er zijn aanwijzingen dat het aan het afnemen is en misschien op middellange termijn zelfs zal verdwijnen; de impact van de verschillen tussen de bestaande regelingen op de interne markt zal hierdoor afnemen. Bovendien wordt deze kwestie over het algemeen als minder relevant voor de Informatiemaatschappij en de digitale omgeving ervaren. Gezien de complexiteit van de kwestie, die belangrijke technische en politieke vragen doet rijzen, lijkt het gerechtvaardigd de lidstaten ook ten aanzien van de analoge omgeving zelf te laten kiezen hoe zij zich tegenover het thuishopiëren opstellen, op voorwaarde natuurlijk dat rekening wordt gehouden met de nieuwe internationale verplichtingen in dit verband (en meer bepaald met de “driestapstoets”). Op deze manier wordt ook vermeden dat met betrekking tot de andere aspecten die dringend een oplossing behoeven, het harmonisatieproces vertraging oploopt. Over de vraag of in de wetgeving op het gebied van het auteursrecht en de naburige rechten van een onderscheid tussen analoge en digitale technologie zou moeten worden uitgegaan, dient verder te worden nagedacht. Op het ogenblik wordt slechts in één lidstaat een zodanig onderscheid als uitgangspunt genomen.

7. Artikel 5, lid 2, onder c), staat de lidstaten toe bepaalde reproductiehandelingen van het reproductierecht uit te zonderen ten behoeve van instellingen die voor het publiek toegankelijk zijn, zoals openbare bibliotheken. De omschrijving van de instellingen die voor deze uitzondering in aanmerking komen, is overgenomen uit artikel 1 van de richtlijn verhuurrecht. De bepaling bevat geen definitie van de reproductiehandelingen waarvoor de lidstaten in een uitzondering kunnen voorzien. Overeenkomstig de “driestapstoets” mogen de lidstaten echter niet voor alle reproductiehandelingen in een uitzondering voorzien, maar zullen zij bepaalde bijzondere gevallen van reproductie moeten aanwijzen, zoals het kopiëren van werken die niet meer op de markt verkrijgbaar zijn. De lidstaten kunnen desgewenst ook in een vergoeding voorzien.

Deze uitzondering is niet van toepassing op het recht van mededeling aan het publiek. Gezien de economische belangen die op het spel staan, zou een wettelijke uitzondering voor deze vormen van gebruik niet verantwoord zijn. Zo zal, wanneer een bibliotheek of een soortgelijke instelling vanop een server on line een werk of een andere zaak voor de gebruikers beschikbaar wil stellen, zij hiervoor een licentie van de rechthebbende of diens tussenpersoon nodig hebben; die handeling zal niet onder de toegestane uitzondering vallen. Elke andere oplossing zou ernstig in strijd dreigen te komen met de internationale verplichtingen die nu door de twee nieuwe WIPO-Verdragen zijn versterkt⁴³, doordat ze afbreuk zou doen aan de normale on-line-exploitatie van het beschermde materiaal en de wettige belangen van de rechthebbenden op ongerechtvaardigde wijze zou schaden.

---

⁴³ Zie artikel 10 WVA en artikel 16 WVUF.

Zo zal de mededeling van door het auteursrecht beschermd materiaal door een bibliotheek of het beschikbaar stellen daarvan via de homepage van een bibliotheek in vele gevallen concurreren met de commerciële on-line-levering van zodanig materiaal (literair, audiovisueel of ander beschermd materiaal).

Dit betekent natuurlijk niet dat bibliotheken en soortgelijke instellingen zich niet met on-line-levering zouden mogen bezighouden. Integendeel, die activiteit zal wellicht een belangrijke plaats gaan innemen in het toekomstige takenpakket van die instellingen. Zoals blijkt uit bibliotheekprojecten die in een aantal lidstaten aan de gang zijn, kunnen en moeten dergelijke vormen van gebruik mogelijk zijn op grond van contracten, hetzij individueel, hetzij collectief. De Commissie is evenwel van oordeel dat aan het gebruik van beschermd materiaal door openbare bibliotheken geen al te beperkende financiële of andere voorwaarden mogen worden gesteld. Dit lijkt in overeenstemming te zijn met de huidige situatie in de meeste lidstaten, en het zorgt voor de nodige rechtzekerheid in de gehele Gemeenschap. Omdat de on-line-exploitatie van beschermd materiaal vaak grensoverschrijdend zal zijn, is een duidelijke, doorzichtige regeling in de gehele Gemeenschap absoluut noodzakelijk. Vanzelfsprekend wordt hierdoor niet geraakt aan de mogelijkheid voor de lidstaten om overeenkomstig artikel 5 van de richtlijn verhuurrecht van het uitsluitende openbare uitleenrecht af te wijken.

8. Artikel 5, lid 3, geeft de lidstaten de mogelijkheid om onder de in dit artikel vastgestelde voorwaarden, waartoe de “driestapstoets” behoort, bepaalde beperkingen te stellen op artikel 2 (reproductierecht) en artikel 3 (recht van mededeling aan het publiek).

Artikel 5, lid 3, onder a), staat de lidstaten toe in een uitzondering te voorzien voor het gebruik van een werk, bijvoorbeeld een letterkundig werk of een foto, of van een andere zaak, bijvoorbeeld een geluids- of beeldopname, of van gedeelten daarvan, bijvoorbeeld voor het samenstellen van een bloemlezing, mits dat gebruik uitsluitend dient tot toelichting bij het onderwijs of voor het wetenschappelijk onderzoek. De lidstaten kunnen een vergoedingsrecht instellen. In elk geval mag enkel dat gedeelte van het gebruik dat door het niet-commerciële doel wordt gerechtvaardigd, van het uitsluitende recht worden uitgezonderd. Bovendien moet de bron worden vermeld. Deze bepaling komt overeen met artikel 6, lid 2, onder b), van de richtlijn databanken, dat op zijn beurt aansluit bij artikel 10 van de Berner Conventie. De bepaling hoeft niet beperkt te blijven tot de traditionele vormen van gebruik van beschermd materiaal, bijvoorbeeld door middel van druk of uitzending, maar zou ook kunnen worden gebruikt om een uitzondering in te voeren voor bepaalde vormen van gebruik in de context van de “levering-op-aanvraag” van werken en andere beschermde zaken. De lidstaten zullen rekening moeten houden met de belangrijke economische impact die een dergelijke uitzondering kan hebben, wanneer ze op de nieuwe elektronische omgeving wordt toegepast. Dit impliceert dat het toepassingsgebied ervan wellicht nog beperkter zal dienen te zijn dan ten aanzien van de traditionele omgeving, wanneer het gaat om bepaalde nieuwe vormen van gebruik van werken en andere zaken.

9. Het bepaalde in lid 3, onder b) tot en met e), staat de lidstaten toe in nog andere uitzonderingen op het reproductierecht en het recht van mededeling aan het publiek te voorzien. Voor sommige van deze beperkingen hebben bepalingen van de multilaterale auteursrechtenverdragen (met name de Berner Conventie) model gestaan; vele landen hebben die bepalingen overgenomen, inzonderheid die welke betrekking hebben op het gebruik voor informatieve doeleinden (verslaggeving, citering). Andere beperkingen zijn niet uitdrukkelijk in de multilaterale verdragen geregeld, maar zijn in een groot aantal lidstaten gekend, zoals de uitzonderingen ten behoeve van bepaalde categorieën van personen (gehandicapten) en voor het gebruik van werken ten behoeve van administratieve en gerechtelijke procedures en ten behoeve van de openbare veiligheid. Omdat deze beperkingen economisch minder belangrijk zijn, worden ze in dit voorstel niet in bijzonderheden behandeld. Volstaan wordt met het vaststellen van een aantal als minimumnorm te beschouwen toepassingsvoorwaarden, en voor de rest wordt het aan de lidstaten overgelaten de toepassing nader te regelen, zij het binnen de in dit lid en elders in dit artikel aangegeven grenzen.
10. Zoals beklemtoond in artikel 5, lid 4, moet de toepassing van de in dit artikel bedoelde uitzonderingen en beperkingen geschieden in overeenstemming met de gevestigde beginselen, die ten aanzien van auteurs zijn neergelegd in artikel 9, lid 2, van de Berner Conventie, artikel 13 van de TRIPS-Overeenkomst en artikel 10 WVA en die ten aanzien van twee categorieën van houders van naburige rechten zijn bevestigd in artikel 16 WVUF. De beperkingen en uitzonderingen mogen derhalve uitsluitend in bepaalde bijzondere gevallen gelden en mogen niet op zodanige wijze worden uitgelegd dat de toepassing ervan ertoe leidt dat de wettige belangen van de rechthebbenden op ongerechtvaardigde wijze worden geschaad of dat afbreuk wordt gedaan aan de normale exploitatie van de beschermde zaken (de “driestapstoets”).

Artikel 6: Technologische voorzieningen

1. De bepaling inzake technologische voorzieningen is grotendeels naar het model van de overeenkomstige bepalingen van het WVA en het WVUF opgesteld en bevat een element van flexibiliteit (“passend”, “doeltreffend”), waardoor de lidstaten de vrijheid wordt gelaten het beginsel overeenkomstig hun nationale rechtstradities ten uitvoer te leggen. De in de bepaling gestelde regels zijn echter tegelijk ook specifiek en doorzichtiger. De bepaling ziet niet enkel op het onwerkzaam maken van technologische voorzieningen, zoals dit in de WIPO-Verdragen het geval is, maar bestrijkt alle activiteiten, voorbereidende activiteiten zoals productie, handel en diensten daaronder begrepen, die dergelijke praktijken mogelijk maken of vergemakkelijken. Dit is een fundamenteel element, omdat het echte gevaar voor de intellectuele eigendomsrechten niet zozeer schuilt in het feit op zich dat individuen beveiligingssystemen schenden, als wel in hetgeen daaraan voorafgaat, namelijk dat bedrijven zich gaan toeleggen op de productie en de verkoop of verhuur, met de nodige reclame, van middelen die dergelijke schendingen mogelijk maken.
2. Evenals in de WIPO-Verdragen bevat de bepaling een element dat aan de technische “doeltreffendheid” van de voorzieningen refereert, welk begrip verder

in de bepaling wordt omschreven. Dit impliceert dat de rechthebbenden verplicht zijn aan te tonen dat de beveiligingstechnologie die zij toepassen, ook werkt. Een bijkomend element is het vereiste dat degene die voor het aantasten van de beveiliging verantwoordelijk is, zich hiervan bewust moet zijn. Een uitdrukking als “weten of redelijkerwijs behoren te weten” komt reeds voor in de bepalingen inzake handhaving in de TRIPS-Overeenkomst (zie artikel 45 betreffende schadevergoeding). Hierdoor worden activiteiten die worden uitgeoefend zonder de wetenschap dat het daardoor mogelijk wordt gemaakt technologische beveiligingsinrichtingen onwerkzaam te maken, van de bescherming uitgesloten. Voorts geldt de bescherming uitsluitend voor activiteiten en diensten die buiten het onwerkzaam maken van dergelijke inrichtingen slechts een beperkt nut van economische betekenis hebben. Aldus wordt vermeden dat elektronische uitrustingen en diensten voor universeel gebruik door een verbod zouden worden getroffen, enkel en alleen omdat ze onder meer ook voor het kraken van voorzieningen ter beveiliging tegen kopiëren en andere soortgelijke voorzieningen kunnen worden gebruikt.

3. Tenslotte ziet het in de bepaling gestelde verbod op activiteiten die erop gericht zijn inbreuk te maken op door het communautaire of het nationale recht verleende auteursrechten, naburige rechten of rechten sui generis op databanken. Dit impliceert dat de bepaling niet van toepassing is op alle gevallen waarin technische beveiligingsmiddelen onwerkzaam worden gemaakt, maar slechts op die gevallen waarin dit een inbreuk op een recht oplevert, namelijk wanneer de betrokken handeling niet wettelijk geoorloofd is of niet door de auteur is toegestaan.
4. Beklemtoond zij dat deze rechtsbescherming complementair is aan het reeds door de Commissie voorgestelde initiatief op het gebied van de bescherming van voorwaardelijke-toegangsdiensten⁴⁴. Dit laatste voorstel betreft namelijk de geharmoniseerde bescherming tegen de niet-geautoriseerde ontvangst van een voorwaardelijke-toegangsdienst, die al dan niet kan bestaan in, of al dan niet kan zijn gebaseerd op, intellectuele eigendom, terwijl het onderhavige voorstel betrekking heeft op de ongeoorloofde exploitatie van een beschermd werk of een andere zaak, zoals het ongeoorloofd kopiëren, beschikbaar stellen of uitzenden.

Artikel 7: Informatie betreffende het beheer van rechten

1. Wat de verplichtingen inzake informatie betreffende het beheer van rechten betreft, sluit het voorstel qua opzet aan bij de relevante artikelen van de nieuwe WIPO-Verdragen (artikel 12 WVA, artikel 19 WVUF), in die zin dat de lidstaten de nodige flexibiliteit wordt geboden ten aanzien van de tenuitvoerlegging. De bepaling is uitsluitend gericht op de bescherming van elektronische informatie betreffende het beheer van rechten en bestrijkt niet alle soorten informatie die aan het beschermde materiaal zou kunnen zijn gehecht.

---

⁴⁴ Zie het voorstel van de Commissie voor een richtlijn van het Europees Parlement en de Raad betreffende de rechtsbescherming van diensten gebaseerd op, of bestaande uit, voorwaardelijke toegang, COM(97)356 def. van 9 juli 1997.

2. Bovendien moet de handeling “op ongeoorloofde wijze” worden verricht. De bepaling is bijgevolg niet van toepassing op de verwijdering of wijziging van informatie betreffende het beheer van rechten, wanneer deze plaatsvindt met de toestemming van de rechthebbende (of diens tussenpersoon) of wanneer ze wettelijk geoorloofd of zelfs wettelijk verplicht is, bijvoorbeeld ten behoeve van de gegevensbescherming (zie de richtlijn gegevensbescherming⁴⁵). Bovendien moet de verboden handeling, wil er van bescherming sprake zijn, leiden tot, of de voorbereiding vormen tot, een inbreuk op een bij wet verleend intellectueel eigendomsrecht. De bepaling ziet derhalve uitsluitend op de bescherming van intellectuele eigendomsrechten en is niet van toepassing op andere handelingen zoals het opzettelijk verstrekken van onjuiste informatie betreffende het beheer van rechten aan een overheidsinstantie.

Artikel 8: Handhaving

1. Zoals gesteld in de mededeling van de Commissie betreffende de rol van sancties voor de tenuitvoerlegging van de communautaire wetgeving (COM(95)162 def.), moeten aan elke wettelijke bepaling, wil ze doeltreffend zijn, passende sancties of andere handhavende maatregelen worden verbonden. Dit betekent niet noodzakelijk dat straffen moeten worden vastgesteld op een geharmoniseerd niveau. In artikel 8, lid 1, is een aantal criteria vastgelegd ter bereiking van het beoogde doel, dat erin bestaat met betrekking tot inbreuken op de in de richtlijn omschreven rechten en verplichtingen in doeltreffende handhavende maatregelen te voorzien en ervoor te zorgen dat die maatregelen daadwerkelijk worden toegepast. De bepaling laat de lidstaten echter voldoende flexibiliteit.
2. Zoals beklemtoond in de relevante bepalingen van de twee nieuwe WIPO-Verdragen, moeten de rechtsmiddelen een summier karakter hebben, teneinde inbreuken te voorkomen en verdere inbreuken te ontraden. Nuttige aanknopingspunten zijn te vinden in deel III van de TRIPS-Overeenkomst (handhaving van de rechten uit hoofde van de intellectuele eigendom), waarin in een uitgebreide reeks maatregelen tegen piraterij is voorzien. Wat de bescherming van het auteursrecht en de naburige rechten in het algemeen betreft, is wellicht reeds in grote mate in dergelijke maatregelen voorzien, maar het kan nodig zijn ze aan te passen, met name ten aanzien van de rechten bedoeld in artikel 8 (technologische voorzieningen) en artikel 10 (informatie betreffende het beheer van rechten) van dit voorstel.
3. Lid 2 van dit artikel bevat een opsomming van de gebruikelijke civiele rechtsmiddelen tot handhaving van het auteursrecht en de naburige rechten, die in de meeste lidstaten reeds ter beschikking van de rechthebbenden staan. Het sluit aan bij artikel 44 (rechterlijke bevelen), artikel 45 (schadevergoeding) en artikel 46 (inbeslagneming van inbreukmakend materiaal) van de TRIPS-Overeenkomst, terwijl de inbeslagneming van op ongeoorloofde wijze vervaardigde software ook is geregeld in artikel 7 van de richtlijn computerprogramma's. Deze rechtsmiddelen

---

⁴⁵ Richtlijn 95/46/EG van het Europees Parlement en de Raad van 24 oktober 1995 betreffende de bescherming van natuurlijke personen in verband met de verwerking van persoonsgegevens en betreffende het vrije verkeer van die gegevens, PB nr. L 281 van 23.11.1995, blz. 31.

moeten beschikbaar zijn voor de betrokken rechthebbenden, met inbegrip van verenigingen die bevoegd zijn de betrokken rechten te doen gelden.

Artikel 9: Toepassing in de tijd

1. Deze bepaling betreft de toepassing van de richtlijn in de tijd. Ze is opgesteld naar het voorbeeld van de overeenkomstige bepalingen van de reeds bestaande richtlijnen op het gebied van het auteursrecht en de naburige rechten. Lid 1 bepaalt dat de bescherming uit hoofde van deze richtlijn geldt voor alle werken en andere zaken welke op de in deze richtlijn vermelde omzettingsdatum door de wetgeving van de lidstaten inzake het auteursrecht en de naburige rechten worden beschermd of welke op die datum aan de criteria voor bescherming krachtens deze richtlijn en het *acquis communautaire* op het gebied van het auteursrecht en de naburige rechten voldoen.
2. In lid 2 is een algemeen beginsel neergelegd, dat inhoudt dat de richtlijn geen terugwerkende kracht heeft en niet van toepassing is op handelingen ter exploitatie van beschermde werken en andere zaken, die hebben plaatsgevonden vóór de datum waarop de richtlijn door de lidstaten ten uitvoer moet worden gelegd (de in de richtlijn vastgestelde omzettingsdatum).
3. In de leden 3 en 4 is een ander algemeen beginsel neergelegd, volgens hetwelk overeenkomsten die waren gesloten, en rechten die waren verkregen, voordat de betrokkenen van de vaststelling van de richtlijn kennis konden hebben, door deze richtlijn onverlet worden gelaten. Bepaalde “oude overeenkomsten” worden dus van de werkingssfeer van de richtlijn uitgesloten. Anders dan in de vorige leden is de in aanmerking te nemen datum de datum van inwerkingtreding van de richtlijn en niet de omzettingsdatum. Hiermee wordt bereikt dat de in de richtlijn vervatte rechten en verplichtingen in een niet al te verre toekomst, ten laatste vijf jaar na de bekendmaking van de richtlijn, tot stand zullen komen, terwijl tevens het rechtszekerheidsbeginsel en het beginsel van de voorzienbaarheid van wetgeving worden geëerbiedigd.

Artikel 10: Technische aanpassingen

1. Artikel 10, lid 1, onder a), houdt de schrapping in van artikel 7 van de richtlijn verhuurrecht, strekkende tot harmonisatie van het reproductierecht ten behoeve van bepaalde houders van naburige rechten. Die bepaling maakt nu deel uit van artikel 2 van het huidige voorstel, dat in die zin verder gaat dat hierin ook de draagwijdte van dit recht nauwkeurig wordt omschreven.
2. Artikel 10, lid 1, onder b), wijzigt artikel 10, lid 3, van de richtlijn verhuurrecht, dat bepaalt dat lid 1, onder a), van dat artikel (betreffende het “privé-gebruik”) geldt onverminderd bestaande of toekomstige wetgeving betreffende de vergoeding voor de reproductie voor privé-gebruik. Omdat artikel 10, zoals bij de huidige ontwerp-richtlijn gewijzigd, niet langer op het reproductierecht van toepassing zal zijn, wordt dat lid geschrapt. Het wordt vervangen door een nieuw lid, waardoor artikel 10 van de richtlijn verhuurrecht in overeenstemming wordt gebracht met de nieuwe internationale verplichtingen (artikelen 10 en 16 WVUF), althans wat het toepassingsgebied ervan betreft. Zoals in de vorige paragraaf uiteengezet, reiken

deze internationale bepalingen verder dan artikel 15 van het Internationaal Verdrag van Rome, omdat in die bepalingen als regel wordt gesteld dat beperkingen en uitzonderingen op de in het WVUF omschreven rechten beperkt moeten blijven tot bepaalde bijzondere gevallen en niet op zodanige wijze mogen worden uitgelegd dat de toepassing ervan ertoe leidt dat de wettige belangen van de rechthebbenden op ongerechtvaardigde wijze worden geschaad of dat afbreuk wordt gedaan aan de normale exploitatie van de beschermde zaken (de “drietrapsstoets”).

3. Artikel 10, lid 2, vervangt artikel 3, lid 2, van de richtlijn beschermingstermijn⁴⁶, teneinde die bepaling in overeenstemming te brengen met artikel 17 WVUF, dat niet verwijst naar de “mededeling aan het publiek” als beginpunt voor het berekenen van de beschermingstermijn ten behoeve van producenten van fonogrammen. In de nieuwe tekst van de bepaling wordt bijgevolg uitsluitend verwezen naar de datum van vastlegging van het fonogram en naar de datum van de eerste openbaarmaking van het fonogram, indien het binnen die termijn op geoorloofde wijze openbaar is gemaakt.

Artikel 11: Slotbepalingen

Lid 1 van dit artikel is een standaardbepaling. Lid 2 is een algemene herzieningsbepaling, waarin bijzondere nadruk wordt gelegd op de bepalingen inzake uitzonderingen, technologische voorzieningen en handhaving.

Artikel 12: Inwerkingtreding

Dit is een standaardbepaling overeenkomstig het Verdrag van Maastricht.

Artikel 13: Adressaten

Dit is een standaardbepaling.

---

⁴⁶ Richtlijn 93/98/EEG van de Raad van 29 oktober 1993 betreffende de harmonisatie van de beschermingstermijn van het auteursrecht en van bepaalde naburige rechten, PB nr. L 290 van 24.11.1993, blz. 9.

Voorstel voor een
RICHTLIJN VAN HET EUROPEES PARLEMENT EN DE RAAD

betreffende de harmonisatie van bepaalde aspecten van
het auteursrecht en de naburige rechten in de informatiemaatschappij

---

HET EUROPEES PARLEMENT EN DE RAAD VAN DE EUROPESE UNIE,

Gelet op het Verdrag tot oprichting van de Europese Gemeenschap, inzonderheid artikel 57, lid 2, en de artikelen 66 en 100 A,

Gezien het voorstel van de Commissie⁴⁷,

Gezien het advies van het Economisch en Sociaal Comité⁴⁸,

Volgens de procedure van artikel 189 B van het Verdrag⁴⁹,

- (1) Overwegende dat het Verdrag voorziet in de totstandbrenging van een interne markt, de opheffing van de belemmeringen voor het vrije verkeer van goederen, het vrij verrichten van diensten en het recht van vestiging en de invoering van een regeling waardoor wordt verzekerd dat de mededinging binnen de interne markt niet wordt vervalst; dat de harmonisatie van de wetgeving van de lidstaten inzake het auteursrecht en de naburige rechten tot het bereiken van deze doelstellingen bijdraagt;
- (2) Overwegende dat de Europese Raad in vergadering bijeen in Korfoe op 25 en 26 juni 1994 de klemtoon heeft gelegd op de noodzaak, op het niveau van de Gemeenschap algemene, soepele rechtsregels tot stand te brengen ter bevordering van de ontwikkeling van de Informatiemaatschappij in Europa; dat hiertoe met name is vereist, dat er een interne markt voor nieuwe producten en diensten bestaat; dat belangrijke communautaire wetgeving die voor dergelijke rechtsregels moet zorgen, reeds is vastgesteld of zich in een vergevorderd stadium van voorbereiding bevindt; dat het auteursrecht en de naburige rechten in dit verband een belangrijke rol spelen, omdat zij de ontwikkeling en de verkoop van nieuwe producten en diensten en de schepping en exploitatie van de creatieve inhoud van die producten en diensten beschermen en stimuleren;
- (3) Overwegende dat geharmoniseerde rechtsregels op het gebied van het auteursrecht en de naburige rechten voor meer rechtszekerheid zullen zorgen en aldus aanzienlijke investeringen in creativiteit en innovatie, met inbegrip van de netinfrastructuur, zullen bevorderen, hetgeen weer tot groei en vergroting van het concurrentievermogen van de Europese industrie zal leiden, zowel op het gebied van de levering van de inhoud en de informatietechnologie als, meer in het algemeen, in een hele reeks industriële en culturele sectoren; dat hierdoor de

---

⁴⁷ PB nr. C

⁴⁸ PB nr. C

⁴⁹ Advies van het Europees Parlement van

werkgelegenheid veilig zal worden gesteld en de schepping van nieuwe arbeidsplaatsen zal worden aangemoedigd;

- (4) Overwegende dat de technologische ontwikkeling de mogelijkheden voor schepping, productie en exploitatie in aantal en verscheidenheid heeft doen toenemen; dat, hoewel voor de bescherming van de intellectuele eigendom geen behoefte aan nieuwe concepten bestaat, het huidige auteursrecht en de huidige naburige rechten zullen moeten worden aangepast en aangevuld om adequaat op economische gegevens zoals nieuwe exploitatievormen te kunnen reageren;
- (5) Overwegende dat zonder harmonisatie op het niveau van de Gemeenschap de wetgevende werkzaamheden op nationaal niveau waarmee reeds in een aantal lidstaten als reactie op de technologische uitdagingen een aanvang is gemaakt, zouden kunnen leiden tot aanzienlijke verschillen in bescherming en daarmee tot beperkingen van het vrije verkeer van diensten en producten waarin intellectuele eigendom is belichaamd of die op intellectuele eigendom zijn gebaseerd, hetgeen een nieuwe verbrokkeling van de interne markt en een gebrek aan samenhang van de wetgeving tot gevolg zou kunnen hebben; dat de uitwerking van dergelijke verschillen en onzekerheden op het gebied van de wetgeving belangrijker zal worden met de voortschrijdende ontwikkeling van de Informatiemaatschappij, die de grensoverschrijdende exploitatie van intellectuele eigendom reeds in grote mate heeft doen toenemen; dat deze ontwikkeling zal en moet voortgaan; dat belangrijke verschillen in het recht en onzekerheden ten aanzien van de bescherming een negatief effect kunnen hebben op de mogelijkheid tot de verwezenlijking van schaalvoordelen voor nieuwe producten en diensten, waarvan de inhoud door het auteursrecht en de naburige rechten wordt beschermd;
- (6) Overwegende dat de communautaire rechtsregels inzake de rechtsbescherming van het auteursrecht en de naburige rechten bijgevolg eveneens moet worden aangepast en aangevuld, voorzover dit voor de goede werking van de interne markt noodzakelijk is; dat te dien einde die nationale bepalingen inzake het auteursrecht en de naburige rechten welke aanzienlijk van lidstaat tot lidstaat verschillen of welke rechtsonzekerheid veroorzaken, waardoor de goede werking van de interne markt en de adequate ontwikkeling van de Informatiemaatschappij in Europa worden belemmerd, moeten worden bijgesteld en dat moet worden vermeden dat op nationaal niveau op onsamenhangende wijze op de technologische ontwikkelingen wordt gereageerd, terwijl verschillen die de werking van de interne markt niet ongunstig beïnvloeden, niet behoeven te worden opgeheven of te worden voorkomen;
- (7) Overwegende dat de verschillende sociale en culturele implicaties van de Informatiemaatschappij vereisen dat rekening wordt gehouden met de specificiteit van de inhoud van de producten en diensten;
- (8) Overwegende dat bij een harmonisatie van het auteursrecht en de naburige rechten steeds van een hoog beschermingsniveau moet worden uitgegaan, omdat deze rechten van wezenlijke betekenis zijn voor de scheppende geestesarbeid; dat de bescherming van deze rechten bijdraagt tot de instandhouding en ontwikkeling van de creativiteit in het belang van auteurs, uitvoerende kunstenaars, producenten en

consumenten, de cultuur en industrie en het grote publiek; dat bijgevolg is erkend dat de intellectuele eigendom een integrerend deel van de eigendom vormt;

- (9) Overwegende dat, willen auteurs en uitvoerende kunstenaars hun scheppende en artistieke arbeid voortzetten, zij een passende beloning voor het gebruik van de vruchten van hun arbeid moeten ontvangen; dat de voortbrenging van producten, zoals fonogrammen, films en multimediatproducten en van diensten, zoals “diensten-op-aanvraag”, aanzienlijke investeringen vereist; dat een adequate rechtsbescherming van de intellectuele eigendomsrechten noodzakelijk is om de mogelijkheid tot het verkrijgen van een dergelijke beloning en de mogelijkheid van een behoorlijk rendement van dergelijke investeringen te waarborgen;
- (10) Overwegende dat een adequate bescherming van onder het auteursrecht vallende werken en onder naburige rechten vallende zaken ook uit een cultureel oogpunt van groot belang is; dat volgens artikel 128 van het Verdrag de Gemeenschap bij haar optreden rekening dient te houden met de culturele aspecten;
- (11) Overwegende dat de diplomatieke conferentie, in december 1996 gehouden onder de auspiciën van de Wereldorganisatie voor de intellectuele eigendom (WIPO), heeft geleid tot de aanneming van twee nieuwe verdragen, het Verdrag van de WIPO inzake het auteursrecht en het Verdrag van de WIPO inzake uitvoeringen en fonogrammen, die respectievelijk betrekking hebben op de bescherming van auteurs en de bescherming van uitvoerende kunstenaars en producenten van fonogrammen; dat deze verdragen zorgen voor een belangrijke actualisering van de internationale bescherming van het auteursrecht en de naburige rechten, ook wat de zogenoemde “digitale agenda” betreft, en voor een verbetering van de middelen om over de gehele wereld de piraterij te bestrijden; dat de Gemeenschap en een meerderheid van de lidstaten de verdragen reeds hebben ondertekend en dat de voorbereidingen voor de ratificatie van de verdragen door de Gemeenschap en de lidstaten gaande zijn; dat met de onderhavige richtlijn onder meer ook wordt beoogd een aantal van deze nieuwe internationale verplichtingen na te komen;
- (12) Overwegende dat, aangezien het vraagstuk van de aansprakelijkheid voor activiteiten in de netomgeving niet alleen op het gebied van het auteursrecht en de naburige rechten, maar ook op andere gebieden rijst, dit vraagstuk op horizontale wijze zal worden aangepakt in het kader van een toekomstige richtlijn waarin verscheidene juridische aspecten in verband met de diensten van de Informatiemaatschappij, met inbegrip van de elektronische handel, zullen worden verduidelijkt en geharmoniseerd; dat er zoveel mogelijk naar moet worden gestreefd, dit initiatief binnen eenzelfde tijdschema af te ronden als voor de onderhavige richtlijn is vastgesteld;
- (13) Overwegende dat de bepalingen van deze richtlijn de bestaande Gemeenschapsbepalingen op het gebied van het auteursrecht en de naburige rechten onverlet moeten laten, tenzij in deze richtlijn anders is bepaald;
- (14) Overwegende dat in deze richtlijn moet worden bepaald, welke handelingen ten aanzien van de verschillende rechthebbenden onder het reproductierecht vallen; dat dit in overeenstemming met het *acquis communautaire* dient te geschieden; dat een brede omschrijving van deze handelingen noodzakelijk is om voor rechtszekerheid in de interne markt te zorgen;

- (15) Overwegende dat deze richtlijn het recht dat van toepassing is op de mededeling van werken aan het publiek moet harmoniseren, voorzover dit nog niet door de bestaande gemeenschapswetgeving is gedaan;
- (16) Overwegende dat de rechtsonzekerheid ten aanzien van de aard en het niveau van de bescherming van overdrachten-op-aanvraag van onder het auteursrecht vallende werken en onder naburige rechten vallende zaken langs netten moet worden weggenomen door voor een geharmoniseerde bescherming op het niveau van de Gemeenschap te zorgen; dat dit dient te geschieden door ten behoeve van alle door de richtlijn erkende rechthebbenden in een uitsluitend recht te voorzien om door het auteursrecht beschermde werken en andere zaken door middel van interactieve overdrachten-op-aanvraag voor het publiek beschikbaar te stellen; dat dergelijke interactieve overdrachten-op-aanvraag worden gekenmerkt door het feit dat zij voor leden van het publiek op de door hen individueel gekozen plaats en tijd toegankelijk zijn; dat de privé-communicatie niet onder dit recht valt;
- (17) Overwegende dat de beschikbaarstelling van materiële faciliteiten voor het mogelijk maken of het verrichten van een mededeling op zich geen mededeling in de zin van deze richtlijn is;
- (18) Overwegende dat de bescherming van het auteursrecht uit hoofde van deze richtlijn het uitsluitende recht omvat zeggenschap over de distributie van het werk uit te oefenen, wanneer dit in een tastbaar goed is belichaamd; dat de eerste verkoop in de Gemeenschap van het origineel van een werk of van kopieën daarvan door de rechthebbende of met diens toestemming tot uitputting leidt van het recht zeggenschap over de wederverkoop van die zaak binnen de Gemeenschap uit te oefenen; dat geen uitputting van dit recht optreedt ten aanzien van het origineel of kopieën, die door de rechthebbende of met diens toestemming buiten de Gemeenschap worden verkocht;
- (19) Overwegende dat het vraagstuk van de uitputting in het geval van diensten en inzonderheid op-lijn-diensten niet rijst; dat dit eveneens geldt voor een materiële kopie van een werk of een andere zaak, die door een gebruiker van een dergelijke dienst met de toestemming van de rechthebbende wordt vervaardigd; dat, anders dan het geval is bij een CD-ROM of een CD-i, waarbij de intellectuele eigendom in een materieel medium, dus in een goed, is belichaamd, elke op-lijn-dienst in feite een handeling is die aan toestemming is onderworpen, wanneer het auteursrecht of het naburige recht dit vereist;
- (20) Overwegende dat de in deze richtlijn bedoelde rechten kunnen worden overgedragen en contractueel in licentie kunnen worden gegeven, onverminderd de toepasselijke nationale wetgeving inzake het auteursrecht en de naburige rechten;
- (21) Overwegende dat een rechtvaardig evenwicht van rechten en belangen tot stand moet worden gebracht tussen de verschillende categorieën rechthebbenden en tussen de verschillende categorieën rechthebbenden en gebruikers van beschermde zaken; dat de in de lidstaten geldende uitzonderingen op de rechten opnieuw moeten worden bezien in het licht van de nieuwe elektronische omgeving; dat de huidige verschillen in beperkingen en in uitzonderingen op bepaalde aan toestemming onderworpen handelingen directe negatieve gevolgen voor de werking

van de interne markt op het gebied van het auteursrecht en de naburige rechten hebben; dat deze verschillen ten gevolge van de verdere ontwikkeling van de grensoverschrijdende exploitatie van werken en van grensoverschrijdende activiteiten wellicht nog belangrijker zullen worden; dat met het oog op de goede werking van de interne markt meer eenheid in de omschrijving van dergelijke uitzonderingen moet worden gebracht; dat de mate waarin dergelijke uitzonderingen worden geharmoniseerd, moet worden bepaald aan de hand van de gevolgen ervan voor de goede werking van de interne markt;

- (22) Overwegende dat deze richtlijn een uitputtende opsomming van de uitzonderingen op het reproductierecht en het recht van mededeling aan het publiek bevat; dat sommige uitzonderingen enkel van toepassing zijn op het reproductierecht, wanneer dit passend is; dat bij het opstellen van deze lijst zowel rekening is gehouden met de verschillende rechtstradities in de lidstaten als met het vereiste van een goed functionerende interne markt; dat het wenselijk is, dat de lidstaten deze uitzonderingen op coherente wijze toepassen; dat dit zal worden beoordeeld bij het onderzoek van de uitvoeringswetgeving in de toekomst;
- (23) Overwegende dat in een uitzondering op het uitsluitende reproductierecht wordt voorzien, teneinde bepaalde reproductiehandelingen met een tijdelijk karakter mogelijk te maken, die worden verricht als onderdeel van een technologisch procédé, die van incidentele aard zijn ten opzichte van, en uitsluitend worden verricht ten behoeve van, vormen van gebruik van beschermde zaken en die op zich geen economische waarde bezitten; dat onder deze voorwaarden ook “caching” en “browsing” onder deze uitzondering vallen;
- (24) Overwegende dat de lidstaten de mogelijkheid moet worden geboden om in bepaalde uitzonderingen te voorzien, onder meer ten behoeve van het onderwijs en het wetenschappelijk onderzoek, ten behoeve van openbare instellingen zoals bibliotheken en archieven, voor de verslaggeving over nieuwsfeiten, voor citeringen, voor het gebruik door gehandicapte personen, het gebruik ten behoeve van de openbare veiligheid en het gebruik in het kader van administratieve en gerechtelijke procedures;
- (25) Overwegende dat, voorzover er nationale regelingen inzake reprografie bestaan, deze de werking van de interne markt niet in noemenswaardige mate belemmeren; dat het de lidstaten moet worden toegestaan in een uitzondering voor reprografie te voorzien;
- (26) Overwegende dat het de lidstaten moet worden toegestaan in een uitzondering op het reproductierecht te voorzien ten aanzien van bepaalde vormen van reproductie van geluidsmateriaal, beeldmateriaal en audiovisueel materiaal voor privé-gebruik; dat dit gepaard kan gaan met de invoering of verdere toepassing van vergoedingsstelsels om het nadeel voor de rechthebbenden te compenseren; dat, hoewel de verschillen tussen de bestaande vergoedingsstelsels de werking van de interne markt beïnvloeden, deze verschillen, wat de analoge reproductie voor privé-gebruik betreft, wellicht geen noemenswaardige gevolgen voor de ontwikkeling van de Informatiemaatschappij zullen hebben; dat het digitaal kopiëren voor privé-gebruik nog niet op grote schaal plaatsvindt en dat nog niet met zekerheid bekend is wat de economische impact hiervan is; dat het bijgevolg

gerechtvaardigd lijkt in het huidige stadium van een verdere harmonisatie van dergelijke uitzonderingen af te zien; dat de Commissie de marktontwikkelingen in verband met het digitaal kopiëren voor privé-gebruik van nabij zal volgen en de belanghebbende kringen zal raadplegen, teneinde passende maatregelen te treffen;

- (27) Overwegende dat de lidstaten, wanneer zij de uitzondering voor het kopiëren voor privé-gebruik toepassen, naar behoren rekening moeten houden met de technologische en economische ontwikkelingen, met name wat het digitaal kopiëren voor privé-gebruik en de vergoedingsstelsels betreft, wanneer doeltreffende technologische beveiligingsvoorzieningen beschikbaar zijn; dat dergelijke uitzonderingen niet aan de toepassing van technologische voorzieningen in de weg mogen staan;
- (28) Overwegende dat de lidstaten in een uitzondering kunnen voorzien ten behoeve van voor het publiek toegankelijke instellingen, zoals bibliotheken zonder winstoogmerk en soortgelijke instellingen; dat die uitzondering evenwel beperkt dient te blijven tot bepaalde bijzondere gevallen welke onder het reproductierecht vallen; dat die uitzondering zich niet mag uitstrekken tot het gebruik in het kader van de op-lijn-levering van beschermde werken en andere zaken; dat deze richtlijn de mogelijkheid voor de lidstaten overeenkomstig artikel 5 van Richtlijn 92/100/EEG van de Raad van 19 november 1992 betreffende het verhuurrecht, het uitleenrecht en bepaalde naburige rechten op het gebied van intellectuele eigendom,⁵⁰ gewijzigd bij Richtlijn 93/98/EEG⁵¹ van het uitsluitende openbare uitleenrecht af te wijken, onverlet laat;
- (29) Overwegende dat, wanneer van deze uitzonderingen gebruik wordt gemaakt, dit dient te geschieden in overeenstemming met de terzake geldende internationale verplichtingen; dat dergelijke uitzonderingen niet op zodanige wijze mogen worden toegepast, dat de wettige belangen van de rechthebbende worden geschaad of dat afbreuk wordt gedaan aan de normale exploitatie van zijn werk of andere zaak; dat, wanneer de lidstaten in dergelijke uitzonderingen voorzien, zij hierbij met name naar behoren rekening moeten houden met de sterkere economische uitwerking welke die uitzonderingen in de nieuwe elektronische omgeving kunnen hebben; dat bijgevolg het toepassingsgebied van bepaalde uitzonderingen nog beperkter zal dienen te zijn, wanneer het gaat om bepaalde nieuwe vormen van gebruik van door het auteursrecht beschermde werken en andere zaken;
- (30) Overwegende dat de ontwikkeling van de technologie de rechthebbenden de mogelijkheid zal geven, van technologische voorzieningen gebruik te maken om inbreuken op bij wet verleende auteursrechten, naburige rechten en rechten sui generis te voorkomen of te verhinderen; dat evenwel het gevaar bestaat, dat onwettige activiteiten plaatsvinden met als doel het mogelijk of gemakkelijker te maken de met dergelijke voorzieningen beoogde technische beveiliging onwerkzaam te maken; dat het, teneinde een onsamenhangende juridische aanpak, waardoor de werking van de interne markt zou kunnen worden belemmerd, te vermijden, noodzakelijk is te voorzien in een geharmoniseerde rechtsbescherming

---

⁵⁰ PB nr. L 346 van 27.11.1992, blz. 61.

⁵¹ PB nr. L 290 van 24.11.1993, blz. 9.

tegen activiteiten waardoor het mogelijk of gemakkelijker wordt gemaakt op ongeoorloofde wijze dergelijke voorzieningen onwerkzaam te maken; dat een dergelijke rechtsbescherming moet worden geboden aan technologische voorzieningen die inbreuken op bij wet verleende auteursrechten, naburige rechten en rechten sui generis op doeltreffende wijze voorkomen of verhinderen; dat een dergelijke rechtsbescherming in overeenstemming moet zijn met het evenredigheidsbeginsel en niet mag leiden tot een verbod van inrichtingen of activiteiten die een ander doel of nut van commerciële betekenis dan het onwerkzaam maken van de technische beveiliging hebben;

- (31) Overwegende dat een dergelijke geharmoniseerde rechtsbescherming niet mag leiden tot een verbod van decompilatie, zoals toegestaan bij Richtlijn 91/250/EEG van de Raad van 14 mei 1991 betreffende de rechtsbescherming van computerprogramma's⁵², gewijzigd bij Richtlijn 93/98/EEG;
- (32) Overwegende dat op het gebied van de internationale standaardisering van technische systemen ter identificatie van werken en andere beschermde zaken in digitaal formaat aanzienlijke vooruitgang is geboekt; dat in een voortdurend groeiende netomgeving verschillen tussen technologische voorzieningen tot een incompatibiliteit van systemen in de Gemeenschap kunnen leiden; dat de compatibiliteit en interoperabiliteit van de verschillende systemen moeten worden bevorderd; dat het uiterst wenselijk is, de ontwikkeling van wereldwijd toegepaste systemen aan te moedigen;
- (33) Overwegende dat de ontwikkeling van de technologie de distributie van werken, met name langs netten, zal vergemakkelijken en dat dit het voor de rechthebbenden noodzakelijk zal maken het werk of de andere zaak, de auteur of de andere rechthebbenden beter te identificeren en informatie betreffende de voorwaarden voor het gebruik van het werk of de andere zaak te verstrekken, teneinde het beheer van de eraan verbonden rechten te vergemakkelijken; dat evenwel het gevaar bestaat, dat onwettige handelingen plaatsvinden met als doel de aan het werk gehechte elektronische informatie betreffende het beheer van de rechten te verwijderen of te wijzigen of anderszins kopieën waaruit op ongeoorloofde wijze dergelijke informatie is verwijderd, te verspreiden, ter verspreiding, in te voeren, uit te zenden, aan het publiek mede te delen of voor het publiek beschikbaar te stellen; dat het, ter vermijding van een onsamenhangende juridische aanpak, waardoor de werking van de interne markt zou kunnen worden belemmerd, noodzakelijk is in een geharmoniseerde rechtsbescherming tegen dergelijke handelingen te voorzien;
- (34) Overwegende dat de hierboven bedoelde informatie betreffende het beheer van rechten, afhankelijk van de opzet ervan, ook kan leiden tot de verwerking van persoonsgegevens betreffende het consumptiepatroon van natuurlijke personen ten aanzien van beschermde zaken en tot onderzoek naar gedragingen in de op-lijn-omgeving; dat deze technische maatregelen, wat de technische functies ervan betreft, waarborgen moeten inhouden, dat de particuliere levenssfeer wordt geëerbiedigd in overeenstemming met Richtlijn 95/46/EG van 24 oktober 1995 van

---

⁵² PB nr. L 122 van 17.5.1991, blz. 42.

het Europees Parlement en de Raad betreffende de bescherming van natuurlijke personen in verband met de verwerking van persoonsgegevens en betreffende het vrije verkeer van die gegevens⁵³;

- (35) Overwegende dat deze richtlijn geen afbreuk doet aan Richtlijn .../.../EG betreffende de rechtsbescherming van diensten gebaseerd op, of bestaande uit, voorwaardelijke toegang⁵⁴;
- (36) Overwegende dat de lidstaten in sancties en in daadwerkelijke beroepsmogelijkheden moeten voorzien met betrekking tot inbreuken op de in deze richtlijn omschreven rechten en verplichtingen; dat zij ervoor zorg moeten dragen, dat deze sancties en beroepsmogelijkheden worden toegepast; dat de sancties waarin aldus wordt voorzien, doeltreffend, evenredig en afschrikkend moeten zijn;
- (37) Overwegende dat, teneinde aan de relevante bepaling van het Verdrag van de WIPO inzake uitvoeringen en fonogrammen te voldoen, Richtlijnen 92/100/EEG en 93/98/EEG moeten worden gewijzigd;
- (38) Overwegende dat de Commissie twee jaar na de datum voor de omzetting van deze richtlijn verslag moet uitbrengen over de toepassing daarvan; dat zij in dit verslag met name moet onderzoeken of de in de richtlijn omschreven voorwaarden ertoe hebben geleid, de goede werking van de interne markt te waarborgen, en dat zij zo nodig maatregelen moet voorstellen,

HEBBEN DE VOLGENDE RICHTLIJN VASTGESTELD:

HOOFDSTUK I: VOORWERP EN WERKINGSSFEER

Artikel 1

Werkingsfeer

- 1. Deze richtlijn heeft betrekking op de rechtsbescherming van het auteursrecht en de naburige rechten in het kader van de interne markt, met bijzondere klemtoon op de Informatiemaatschappij.
- 2. Tenzij anders is bepaald, geldt deze richtlijn onverminderd de bestaande bepalingen van de Gemeenschap betreffende:
  - (a) de rechtsbescherming van computerprogramma's,

---

⁵³ PB nr. L 281 van 23.11.1995, blz. 31.

⁵⁴ PB ....

- (b) het verhuurrecht, het uitleenrecht en bepaalde naburige rechten op het gebied van intellectuele eigendom,
- (c) het auteursrecht en de naburige rechten op het gebied van de satellietomroep en de doorgifte via de kabel,
- (d) de beschermingstermijn van het auteursrecht en van bepaalde naburige rechten, en
- (e) de rechtsbescherming van databanken.

HOOFDSTUK II: RECHTEN EN UITZONDERINGEN

Artikel 2

Reproductierecht

De lidstaten voorzien ten behoeve van

- (a) auteurs, met betrekking tot het origineel en de kopieën van hun werken,
- (b) uitvoerende kunstenaars, met betrekking tot de vastleggingen van hun uitvoeringen,
- (c) producenten van fonogrammen, met betrekking tot hun fonogrammen,
- (d) producenten van de eerste vastleggingen van films, met betrekking tot het origineel en de kopieën van hun films, en
- (e) omroeporganisaties, met betrekking tot de vastleggingen van hun uitzendingen, ongeacht of deze uitzendingen al dan niet via de ether plaatsvinden, uitzendingen per kabel of satelliet daaronder begrepen,

in het uitsluitende recht, de directe of indirecte, tijdelijke of duurzame, volledige of gedeeltelijke reproductie van deze zaken, met welke middelen en in welke vorm ook, toe te staan of te verbieden.

Artikel 3

Recht van mededeling aan het publiek, met inbegrip van het recht werken en andere zaken beschikbaar te stellen

1. De lidstaten voorzien ten behoeve van auteurs in het uitsluitende recht, de mededeling aan het publiek van originelen en kopieën van hun werken, per draad of draadloos, met inbegrip van de beschikbaarstelling voor het publiek van hun werken op zodanig wijze, dat deze voor leden van het publiek op de door dezen individueel gekozen plaats en tijd toegankelijk zijn, toe te staan of te verbieden.
2. De lidstaten voorzien ten behoeve van

- (a) uitvoerende kunstenaars, met betrekking tot de vastleggingen van hun uitvoeringen,
- (b) producenten van fonogrammen, met betrekking tot hun fonogrammen,
- (c) producenten van de eerste vastleggingen van films, met betrekking tot het origineel en de kopieën van hun films, en
- (d) omroeporganisaties, met betrekking tot de vastleggingen van hun uitzendingen, ongeacht of deze uitzendingen al dan niet via de ether plaatsvinden, uitzendingen per kabel of satelliet daaronder begrepen,

in het uitsluitende recht deze zaken, per draad of draadloos, op zodanige wijze voor het publiek beschikbaar te stellen, dat deze voor leden van het publiek op de door dezen individueel gekozen plaats en tijd toegankelijk zijn, toe te staan of te verbieden.

- 3. De in de leden 1 en 2 bedoelde rechten worden niet uitgeput door enige handeling, bestaande in een mededeling aan het publiek van een werk of een andere zaak als in lid 2 omschreven, met inbegrip van het aan het publiek beschikbaar stellen daarvan.

Artikel 4

Distributierecht

- 1. De lidstaten voorzien ten behoeve van auteurs in het uitsluitende recht, elke vorm van distributie onder het publiek van het origineel van hun werken of kopieën daarvan, door verkoop of anderszins, toe te staan of te verbieden.
- 2. Het distributierecht in de Gemeenschap op het origineel van hun werken of op kopieën daarvan wordt slechts uitgeput wanneer de eerste verkoop of andere eigendomsoverdracht van die zaak in de Gemeenschap door de rechthebbende of met diens toestemming wordt verricht.

Artikel 5

Uitzonderingen op de aan toestemming onderworpen handelingen als omschreven in de artikelen 2 en 3

- 1. Van het in artikel 2 bedoelde recht zijn uitgezonderd tijdelijke handelingen, bestaande in een reproductie als in artikel 2 omschreven, die een wezenlijk onderdeel vormen van een technologisch procédé dat wordt toegepast met als enig doel een gebruik van een werk of een andere zaak mogelijk te maken, en die geen zelfstandige economische betekenis bezitten.

2. De lidstaten kunnen beperkingen op het in artikel 2 bedoelde uitsluitende reproductierecht stellen ten aanzien van:
  - (a) de reproductie op papier of een soortgelijke drager met behulp van een fotografische techniek of een andere werkwijze die een gelijkaardig resultaat oplevert;
  - (b) de reproductie op een geluidsdrager, beelddrager of audiovisuele drager door een natuurlijke persoon voor privé-gebruik en zonder commercieel oogmerk;
  - (c) in welbepaalde gevallen, de reproductie, niet gericht op direct of indirect economisch of commercieel voordeel, door voor het publiek toegankelijke instellingen.

3. De lidstaten kunnen beperkingen op de in de artikelen 2 en 3 bedoelde rechten stellen ten aanzien van:
  - (a) het gebruik uitsluitend als toelichting bij het onderwijs of ten behoeve van het wetenschappelijk onderzoek, mits de bron wordt vermeld en voorzover het gebruik door het beoogde, niet-commerciële doel wordt gerechtvaardigd;
  - (b) het gebruik ten behoeve van visueel gehandicapte of gehoorgestoorde personen, mits het direct met de handicap verband houdt en van niet-commerciële aard is en voorzover het wegens de betrokken handicap noodzakelijk is;
  - (c) het gebruik van uittreksels in verband met de verslaggeving over actuele gebeurtenissen, mits de bron wordt vermeld en voorzover het gebruik uit een oogpunt van voorlichting gerechtvaardigd is;
  - (d) het citeren ten behoeve van kritieken en recensies en voor soortgelijke doeleinden, mits het werken of andere zaken betreft die reeds op geoorloofde wijze voor het publiek toegankelijk zijn gemaakt, mits de bron wordt vermeld, mits het citeren met de goede gebruiken verenigbaar is en voorzover het door het bijzondere doel wordt gerechtvaardigd;
  - (e) het gebruik ten behoeve van de openbare veiligheid of ten behoeve van het goede verloop van een administratieve of gerechtelijke procedure.

4. De in de leden 1, 2 en 3 bedoelde uitzonderingen en beperkingen mogen slechts in bepaalde bijzondere gevallen worden toegepast en mogen niet op zodanige wijze worden uitgelegd, dat de toepassing ervan ertoe leidt dat de wettige belangen van de rechthebbenden op ongerechtvaardigde wijze worden geschaad of dat afbreuk wordt gedaan aan de normale exploitatie van hun werken of andere zaken.

HOOFDSTUK III: BESCHERMING VAN TECHNOLOGISCHE VOORZIENINGEN EN VAN INFORMATIE BETREFFENDE HET BEHEER VAN RECHTEN

Artikel 6

Verplichtingen inzake technologische voorzieningen

1. De lidstaten voorzien in een passende rechtsbescherming tegen activiteiten, de vervaardiging en het in het verkeer brengen van inrichtingen en het verrichten van diensten daaronder begrepen, waarvan de personen die deze uitoefenen weten of redelijkerwijs behoren te weten dat het daardoor op ongeoorloofde wijze mogelijk of gemakkelijker wordt gemaakt om doeltreffende technologische voorzieningen die dienen ter bescherming van bij wet verleende auteursrechten of naburige rechten of van het in hoofdstuk III van Richtlijn 96/9/EG⁵⁵ bedoelde recht sui generis onwerkzaam maken en welke activiteiten buiten het onwerkzaam maken van bedoelde voorzieningen slechts een beperkt doel of nut van commerciële betekenis hebben.
2. Onder “technologische voorzieningen” in de zin van dit artikel wordt verstaan inrichtingen, producten, of onderdelen die deel uitmaken van een werkwijze, inrichting of product, die dienen ter voorkoming of verhindering van inbreuken op bij wet verleende auteursrechten of naburige rechten of op het in hoofdstuk III van Richtlijn 96/9/EG bedoelde recht sui generis. Technologische voorzieningen worden geacht “doeltreffend” te zijn, indien het werk of de andere zaak slechts door toepassing van een toegangscode of een toegangsprocédé, met inbegrip van ontsleuteling decodering of een andere transformatie van het werk of de andere zaak, met toestemming van de rechthebbenden voor de gebruiker toegankelijk wordt.

Artikel 7

Verplichtingen inzake informatie betreffende het beheer van rechten

1. De lidstaten voorzien in een passende rechtsbescherming tegen personen die op ongeoorloofde wijze een van de volgende handelingen verrichten:
  - (a) de verwijdering of wijziging van elektronische informatie betreffende het beheer van rechten,
  - (b) de verspreiding, de invoer ter verspreiding, de uitzending, de mededeling aan het publiek of de beschikbaarstelling voor het publiek van kopieën van werken of andere krachtens deze richtlijn of krachtens hoofdstuk III van Richtlijn 96/9/EG beschermde zaken, waaruit op ongeoorloofde wijze

---

⁵⁵ PB nr. L 77 van 27.3.1996, blz. 20.

elektronische informatie betreffende het beheer van rechten is verwijderd of waarin op ongeoorloofde wijze dergelijke informatie is gewijzigd,

en die weten of redelijkerwijs behoren te weten dat zij zodoende een inbreuk op bij de wet verleende auteursrechten of naburige rechten of op het in hoofdstuk III van Richtlijn 96/9/EG bedoelde recht sui generis mogelijk of gemakkelijker maken.

2. Onder “informatie betreffende het beheer van rechten” in de zin van dit artikel wordt verstaan, alle door de rechthebbenden verstrekte informatie die dient ter identificatie van het werk of de andere zaak als in deze richtlijn bedoeld of die onder het in hoofdstuk III van Richtlijn 96/9/EG bedoelde recht sui generis valt, van de auteur of de andere rechthebbende of informatie betreffende de voorwaarden voor het gebruik van het werk of de andere zaak, alsook de cijfers of codes waarin deze informatie vervat ligt.

De eerste alinea is van toepassing, wanneer de bestanddelen van deze informatie zijn verbonden met een kopie van, of kenbaar worden bij de mededeling aan het publiek van een werk of een andere zaak als in deze richtlijn bedoeld of die onder het in hoofdstuk III van Richtlijn 96/9/EG bedoelde recht sui generis valt.

HOOFDSTUK IV: GEMEENSCHAPPELIJKE BEPALINGEN

Artikel 8

Sancties en Beroepsmogelijkheden

1. De lidstaten voorzien in passende sancties en beroepsmogelijkheden met betrekking tot inbreuken op de in deze richtlijn omschreven rechten en verplichtingen en dragen ervoor zorg, dat deze sancties en beroepsmogelijkheden daadwerkelijk worden toegepast. De aldus vastgestelde sancties, moeten doeltreffend, evenredig en afschrikkend zijn.
2. Elke lidstaat draagt ervoor zorg, dat rechthebbenden wier belangen worden geschaad door een inbreukmakende handeling die op zijn grondgebied plaatsvindt, een vordering tot schadevergoeding en/of beëindiging van de inbreuk en in voorkomend geval een vordering tot inbeslagneming van het inbreukmakende materiaal kunnen instellen.

Artikel 9

Toepassing in de tijd

1. De bepalingen van deze richtlijn zijn van toepassing op alle in deze richtlijn bedoelde werken en andere zaken, welke op de in artikel 11, lid 1, vermelde datum door de wetgeving van de lidstaten inzake het auteursrecht en de naburige rechten worden beschermd of op die datum aan de criteria voor bescherming krachtens deze richtlijn of de in artikel 1, lid 2, bedoelde bepalingen voldoen.

2. Deze richtlijn laat alle vóór de in artikel 11, lid 1, vermelde datum verrichte exploitatiehandelingen onverlet.
3. Deze richtlijn laat alle vóór de datum van haar inwerkingtreding gesloten overeenkomsten en verkregen rechten onverlet.
4. Niettegenstaande het bepaalde in lid 3, vallen overeenkomsten betreffende de exploitatie van werken en andere zaken, welke op de in artikel 11, lid 1, vermelde datum van kracht zijn, vijf jaar na de inwerkingtreding van deze richtlijn onder toepassing van deze richtlijn, indien zij voor die datum niet zijn verstreken.

Artikel 10

Technische aanpassingen

1. Richtlijn 92/100/EEG wordt als volgt gewijzigd:
  - (a) artikel 7 vervalt;
  - (b) artikel 10, lid 3, komt als volgt te luiden: “3. De beperkingen mogen slechts in bepaalde bijzondere gevallen worden toegepast en mogen niet op zodanige wijze worden uitgelegd, dat de toepassing ervan ertoe leidt dat de wettige belangen van de rechthebbenden op ongerechtvaardigde wijze worden geschaad of dat afbreuk wordt gedaan aan de normale exploitatie van hun zaken.”
2. Artikel 3, lid 2, van Richtlijn 93/98/EEG komt als volgt te luiden: “2. De rechten van producenten van fonogrammen vervallen 50 jaar na de vastlegging. Indien het fonogram echter binnen deze termijn op geoorloofde wijze gepubliceerd is, vervallen de rechten 50 jaar na de datum van die eerste publicatie.”

Artikel 11

Slotbepalingen

1. De lidstaten doen de nodige wettelijke en bestuursrechtelijke bepalingen in werking treden om uiterlijk op 30 juni 2000 aan deze richtlijn te voldoen. Zij stellen de Commissie daarvan onverwijld in kennis en delen de Commissie de tekst van de bepalingen van intern recht mede die zij op het onder deze richtlijn vallende gebied vaststellen.

Wanneer de lidstaten deze bepalingen aannemen, wordt in die bepalingen naar deze richtlijn verwezen of wordt hiernaar verwezen bij de officiële bekendmaking van die bepalingen. De regels voor deze verwijzing worden vastgesteld door de lidstaten.

2. Uiterlijk aan het einde van het tweede jaar na de in lid 1 vermelde datum en vervolgens om de drie jaar legt de Commissie aan het Europees Parlement, de Raad en het Economisch en Sociaal Comité een verslag over de toepassing van deze richtlijn voor, waarin zij, onder meer op basis van de haar door de lidstaten te verschaffen relevante informatie, inzonderheid de toepassing van artikel 5, artikel 6

en artikel 8 onderzoekt. Wanneer dit noodzakelijk is met het oog op de goede werking van de interne markt, zoals in artikel 7 A van het Verdrag omschreven, dient de Commissie voorstellen tot wijziging van deze richtlijn in.

Artikel 12

Inwerkingtreding

Deze richtlijn treedt in werking op de twintigste dag volgende op die van haar bekendmaking in het Publicatieblad van de Europese Gemeenschappen.

Artikel 13

Adressaten

Deze richtlijn is gericht tot de lidstaten.

Gedaan te,

Voor het Europees Parlement

Voor de Raad

De Voorzitter

De Voorzitter

**NOTITIE OVER DE GEVOLGEN VAN HET VOORSTEL VOOR HET
BEDRIJFSLEVEN EN INZONDERHEID VOOR HET MIDDEN- EN
KLEINBEDRIJF**

Titel van het voorstel: Voorstel voor een richtlijn van het Europees Parlement en de Raad betreffende de harmonisatie van bepaalde aspecten van het auteursrecht en de naburige rechten in de Informatiemaatschappij

Referentienummer: 97010

Het voorstel

1. Waarom is, gelet op het subsidiariteitsbeginsel, communautaire wetgeving op dit gebied noodzakelijk en wat zijn de belangrijkste doelstellingen hiervan?

De doelstelling van het voorstel is tweevoudig. Het strekt ertoe bepaalde aspecten van het auteursrecht en de naburige rechten te harmoniseren, teneinde een echte interne markt op het gebied van het auteursrecht en de naburige rechten tot stand te brengen, waarbij bijzondere nadruk wordt gelegd op nieuwe producten en diensten die intellectuele eigendom tot voorwerp hebben. Tegelijkertijd zorgt het voorstel voor de implementatie op communautair niveau van een belangrijk aantal van de nieuwe WIPO-verdragverplichtingen (voortvloeiende uit het Verdrag van de WIPO inzake het auteursrecht en het Verdrag van de WIPO inzake uitvoeringen en fonogrammen), in aansluiting met de ratificatie van deze verdragen door de Gemeenschap.

Gelijk dit ook bij de overige harmonisatiemaatregelen op het gebied van het auteursrecht en de naburige rechten het geval is, wordt met het huidige voorstel geen algehele harmonisatie van de wetgeving inzake het auteursrecht en de naburige rechten beoogd. In overeenstemming met het subsidiariteitsbeginsel worden in het voorstel slechts die onderwerpen behandeld waarvan een harmonisatie het dringendst geboden is met het oog op de goede werking van de interne markt en het scheppen van gelijke voorwaarden over de nationale grenzen heen. Van dit beginsel is in het gehele voorstel uitgegaan, zowel wat betreft de keuze van de onderwerpen waarvan een harmonisatie noodzakelijk lijkt, als wat betreft de beoogde mate van harmonisatie.

Gevolgen voor het bedrijfsleven

2. Voor wie zal het voorstel gevolgen hebben?

- Voor welke bedrijfstakken?

De voorgestelde richtlijn zal gevolgen hebben voor een hele reeks bedrijfstakken, met bovenaan op de lijst de sectoren informatie en ontspanning.

De voorgestelde bescherming zal vooral van belang zijn voor de houders van intellectuele rechten en voor degenen die deze rechten exploiteren en daarin investeren (producenten, uitgevers en dienstverrichters, waaronder verrichters van on-line-diensten). De bedrijfsactiviteiten van de betrokkenen zijn van zeer uiteenlopende aard. Het is dan ook moeilijk een uitputtende opsomming te geven van alle bedrijfstakken waarvoor het huidige optreden directe gevolgen zal hebben, hoewel met name moet worden gedacht aan softwarebedrijven, makers van databanken, filmproducenten, platenmaatschappijen, omroepen, multimediatelevisieproducenten en zowel traditionele als elektronische uitgevers. De voorgestelde richtlijn zal indirect ook gevolgen hebben voor de sector van de consumentenelektronica, onder meer voor producenten van hardware en geluidsdragers en van audiovisueel of gedrukt materiaal, en voor de sector van de informatietechnologie, onder meer voor telecommunicatiebedrijven, omdat hun producten en diensten in aanzienlijke mate dienen tot het exploiteren van auteursrechtelijk beschermd materiaal.

- **Voor bedrijven van welke omvang?**

Aangezien de schepping en marketing van intellectuele eigendom zeer verscheiden vormen aannemen, zal het huidige voorstel aan ondernemingen van elke omvang ten goede komen. Op sommige gebieden - zoals software, film, platen, media - zal het niet alleen gevolgen hebben voor een aantal grote, vaak multinationale bedrijven, maar ook voor zeer vele middelgrote en zelfs kleine ondernemingen. Omdat sommige nieuwe, door het intellectuele eigendomsrecht beschermde diensten (zoals "diensten-op-aanvraag") aanzienlijke technische en financiële investeringen vereisen, zal het voorstel wellicht in bepaalde opzichten van meer betekenis zijn voor grote, gevestigde bedrijven op het gebied van de productie, de telecommunicatie en de informatietechnologie. Omdat de kosten voor aansluiting op de bestaande netwerken betrekkelijk laag zijn, en gezien de toenemende brede diversificatie van de markt, biedt de nieuwe omgeving (waarop het huidige voorstel vooral gericht is) echter ook tal van mogelijkheden aan innovatieve en gespecialiseerde kleine en middelgrote ondernemingen. De betrokken markten zijn vrij gemakkelijk toegankelijk en kleine en middelgrote ondernemingen hebben zeer goede kansen om, alleen of door hun krachten te bundelen, sterke concurrenten te worden. In dit verband moet worden gewezen op de nu reeds belangrijke aanwezigheid van kleine en middelgrote ondernemingen op de multimediamarkt (zowel on line als off line) overal in Europa.

- **Is de aanwezigheid van de betrokken bedrijven sterker in bepaalde geografische gebieden van de Gemeenschap?**

In het algemeen kan worden gesteld dat er overal in de Gemeenschap bedrijven bestaan die auteursrechten en naburige rechten creëren en exploiteren.

Wat betreft de ontwikkeling en marketing van nieuwe producten en diensten, inzonderheid on-line-diensten, bestaan er nog niet overal in de Gemeenschap bedrijven die zich hiermee bezighouden. Op het ogenblik zijn nog steeds vooral in het Verenigd Koninkrijk, Frankrijk, Duitsland en enkele andere lidstaten modelprojecten lopende. Met de voortschrijdende verspreiding van netwerken en de geleidelijke openstelling van on-line-toepassingen voor het grote publiek zullen

de kansen voor bedrijven echter niet tot bepaalde geografische markten beperkt blijven. Dit zal ook tot de verdere economische ontwikkeling van de regio's bijdragen.

3. Wat zullen de bedrijven moeten doen om zich aan het voorstel te conformeren?

De voorgestelde harmonisatie berust op vier elementen: het reproductierecht, het recht van mededeling aan het publiek, met inbegrip van het recht van beschikbaarstelling “op aanvraag” langs het net, het recht van distributie van materiële kopieën en de bescherming van technische maatregelen en van informatie betreffende het beheer van rechten. Het voorstel strekt ook tot harmonisatie van de uitzonderingen op de drie genoemde rechten (langs de lijnen van het *acquis communautaire* op dit gebied), waarbij de mate van harmonisatie verschilt naar gelang van de impact van elke uitzondering op de werking van de interne markt.

De voorgestelde richtlijn zal de bedrijven niet tot ingrijpende aanpassingen dwingen, omdat ze er overwegend slechts toe zal leiden dat de lidstaten hun wetgeving in zekere mate moeten bijstellen, zonder dat zij met hun heersende concepties en tradities behoeven te breken.

In zoverre nieuwe uitsluitende rechten om bepaalde vormen van gebruik toe te staan of te verbieden zullen worden ingevoerd (bijvoorbeeld wat betreft de “beschikbaarstelling-op-aanvraag” van beschermd materiaal zoals geluidsmateriaal of audiovisueel materiaal voor het publiek) of in zoverre bestaande rechten zullen worden geharmoniseerd met als gevolg dat bepaalde, op het ogenblik in enkele lidstaten geldende uitzonderingen op die rechten niet langer van toepassing zullen zijn (bijvoorbeeld wat betreft de “internationale uitputting” van het distributierecht), zullen sommige contractuele praktijken op het gebied van de exploitatie van werken en andere zaken misschien enigszins moeten worden aangepast. De richtlijn zal echter eerst vijf jaar na de bekendmaking ervan van toepassing zijn op overeenkomsten die op de datum van de omzetting ervan reeds bestonden.

4. Welke economische gevolgen zal het voorstel waarschijnlijk hebben?

De voorgestelde harmonisatie van bepaalde aspecten van het auteursrecht en de naburige rechten zal het grensoverschrijdende verkeer van goederen en diensten die auteursrechtelijk beschermd materiaal tot voorwerp hebben, verder vergemakkelijken en zal aldus tot de groei van de verschillende hierboven genoemde bedrijfstakken bijdragen.

- Voor de werkgelegenheid

Inzonderheid op de opkomende nieuwe markten voor intellectuele eigendom bestaan er aanzienlijke mogelijkheden tot het scheppen van nieuwe arbeidsplaatsen. De groei en diversificatie van de consumptie, de industrie en de markt van de intellectuele eigendom zullen een belangrijk positief effect op de werkgelegenheid hebben.

De geharmoniseerde bescherming waarin het voorstel voorziet, zal de rechthebbenden en hun tussenpersonen (waaronder de verrichters van on-line-diensten) aanmoedigen om in creatieve en innovatieve activiteiten te investeren, hetgeen met name in het midden- en kleinbedrijf een gunstige invloed op de werkgelegenheid zal hebben.

- **Voor investeringen en de oprichting van nieuwe bedrijven**

Het ontstaan van nieuwe markten voor de schepping en exploitatie van intellectuele eigendom zal tot de oprichting van nieuwe bedrijven leiden, inzonderheid in de on-line-omgeving. Een adequate en coherente bescherming van de exploitatie op deze markten in de gehele Gemeenschap zal nieuwe investeringen in een hele reeks door het auteursrecht en de naburige rechten beschermde activiteiten verder stimuleren. De geharmoniseerde bescherming van technische maatregelen tegen het op ongeoorloofde wijze onwerkzaam maken hiervan zal de leveranciers van inhoud en de verrichters van on-line-diensten er verder toe aansporen in nieuwe, auteursrechtelijk beschermde diensten en producten te investeren en deze op grote schaal toegankelijk te maken.

- **Voor de concurrentiepositie van de bedrijven**

De voorgestelde richtlijn zal bijdragen tot de gelijkmaking van de auteursrechtelijke bescherming over de nationale grenzen heen en tot de totstandbrenging van een echte interne markt voor nieuwe producten en diensten die intellectuele eigendom tot voorwerp hebben. Dit zal in belangrijke mate aan de groei en het concurrentievermogen van de bedrijven in Europa, met inbegrip van kleine en middelgrote ondernemingen, ten goede komen en tot een vergroting van hun marktaandeel leiden - zowel op het gebied van de levering van inhoud en de informatietechnologie als meer in het algemeen in een hele reeks bedrijfstakken en culturele sectoren.

5. Wordt in het voorstel rekening gehouden met de specifieke situatie van het midden- en kleinbedrijf (door hieraan minder strenge of andere eisen te stellen)?

De richtlijn voorziet niet in maatregelen die specifiek op kleine en middelgrote ondernemingen gericht zijn, maar deze ondernemingen zullen er wellicht nog meer profijt van trekken dan grote bedrijven, omdat een communautair rechtskader tot vereenvoudiging leidt, kostenvoordelen oplevert en nieuwe geografische markten gemakkelijker toegankelijk maakt, hetgeen inzonderheid voor het midden- en kleinbedrijf van belang is.

Het voorgestelde rechtskader zal ook voor kleine en middelgrote ondernemingen (bijvoorbeeld producenten) als rechthebbenden voordelig zijn en zal in de gehele Gemeenschap evenwichtige, geharmoniseerde voorwaarden voor het gebruik van intellectuele eigendom scheppen, hetgeen bevorderlijk zal zijn voor de exploitatie en marketing van intellectuele eigendom door kleine en middelgrote ondernemingen. Wat de Informatiemaatschappij betreft, zij nogmaals beklemtoont dat kleine en middelgrote ondernemingen over bijzonder goede troeven beschikken om hier de concurrentie aan te gaan, omdat zij vaak door flexibiliteit en innovatie

worden gekenmerkt. Er bestaat geen behoefte aan bijzondere regels voor het midden- en kleinbedrijf.

Overleg

6. Welke organisaties zijn over het voorstel geraadpleegd en wat waren in grote lijnen hun opvattingen?

In juli 1995 publiceerde de Commissie het “Groenboek inzake het auteursrecht en de naburige rechten in de Informatiemaatschappij” (COM(95)382 def.), waarin de uitdagingen van de nieuwe technologie op het gebied van het auteursrecht en de naburige rechten centraal werden gesteld in het debat met de andere instellingen van de Gemeenschap, de lidstaten, het bedrijfsleven, de rechthebbenden, de gebruikers en alle andere belanghebbenden. Als reactie op dit Groenboek, dat op duizenden exemplaren werd verspreid, ontving de Commissie meer dan 350 schriftelijke opmerkingen. Op basis van een aanzienlijk aantal opmerkingen van grote bedrijfsorganisaties werden de belanghebbenden uitgenodigd op een hoorzitting in Brussel op 8 en 9 januari 1996. Voorts vonden talrijke bilaterale contacten met alle belanghebbenden plaats. Het overlegproces werd in juni 1996 afgesloten met een door de Commissie georganiseerde conferentie in Firenze.

Alle categorieën van rechthebbenden (waaronder auteurs, producenten van fonogrammen, kunstenaars, omroeporganisaties, filmproducenten) en hun tussenpersonen (uitgevers, beheersmaatschappijen, licentiehouders) gaven uiting aan bezorgdheid over nieuwe vormen van gebruik van beschermd materiaal die niet geoorloofd zijn of die buiten het bereik van de bestaande wetgeving op dit gebied vallen. Gebruikers en investeerders, waaronder verrichters van on-line-diensten, wensten ook te weten aan welke auteursrechtelijke regels zij zich zullen dienen te houden. Alle belanghebbenden beklemtoonden de noodzaak van een verdere harmonisatie van bepaalde aspecten van het auteursrecht en de naburige rechten in in de mededeling van de Commissie van 1996 (“Vervolg op het Groenboek inzake het auteursrecht en de naburige rechten in de Informatiemaatschappij”, COM(96)568 def. van 20 november 1996), waarin vier onderwerpen werden aangewezen die een onmiddellijk wetgevend optreden vereisen, teneinde bestaande of potentiële handelsbelemmeringen tussen de lidstaten op te heffen. De redenering achter deze beleidskeuze en het voorgestelde optreden werden in dit document in bijzonderheden uiteengezet.

Wat betreft de overige in het Groenboek van 1995 behandelde onderwerpen (meerkanaalsuitzendingen, toepasselijk recht en rechtshandhaving, beheer van rechten, morele rechten), gingen de opvattingen van de belanghebbenden minder in de richting van een onmiddellijk wetgevend optreden. Hoewel de meesten het erover eens waren dat deze onderwerpen evenzeer van fundamenteel belang voor de exploitatie van het auteursrecht en de naburige rechten in de informatiemaatschappij zijn, waren zij van mening dat met betrekking tot sommige van deze onderwerpen (uitzendrecht, beheer van rechten, morele rechten) de verdere marktontwikkelingen moeten worden afgewacht alvorens kan worden uitgemaakt of er een behoefte aan geharmoniseerde maatregelen bestaat. Wat andere onderwerpen zoals het toepasselijke recht en de rechtshandhaving betreft, wensten de belanghebbenden niet zozeer een harmonisatie als wel meer duidelijkheid over de wijze waarop de bestaande regels moeten worden toegepast.

De reacties op dit werkprogramma waren over het algemeen zeer gunstig, met name wat betreft de voor harmonisatie aangewezen “prioritaire onderwerpen”, zoals in dit document nader uiteengezet. Het voorstel voor een richtlijn sluit nauw aan bij de in de mededeling beschreven benadering en houdt rekening met de gemaakte opmerkingen.

Sommige belanghebbenden hebben benadrukt dat er naast deze maatregelen adequate, coherente regels inzake de aansprakelijkheid voor inbreuken op het auteursrecht op het net moeten komen. In dit verband werd herhaaldelijk de noodzaak beklemtoond om het probleem van de omvang en de grenzen van de aansprakelijkheid van verrichters van on-line-diensten aan te pakken. Het huidige voorstel bevat weliswaar een algemene bepaling betreffende de handhaving van intellectuele eigendomsrechten, maar geen bijzondere bepaling die het vraagstuk van de aansprakelijkheid regelt, omdat het hier een horizontale materie betreft die ook voor een aantal andere gebieden dan dat van het auteursrecht en de naburige rechten relevant is. Deze kwestie zal bijgevolg worden aangepakt op basis van een horizontaal initiatief in het kader van een afzonderlijke interne-marktmaatregel, waartoe in het eerste halfjaar van 1998 zal worden overgegaan.